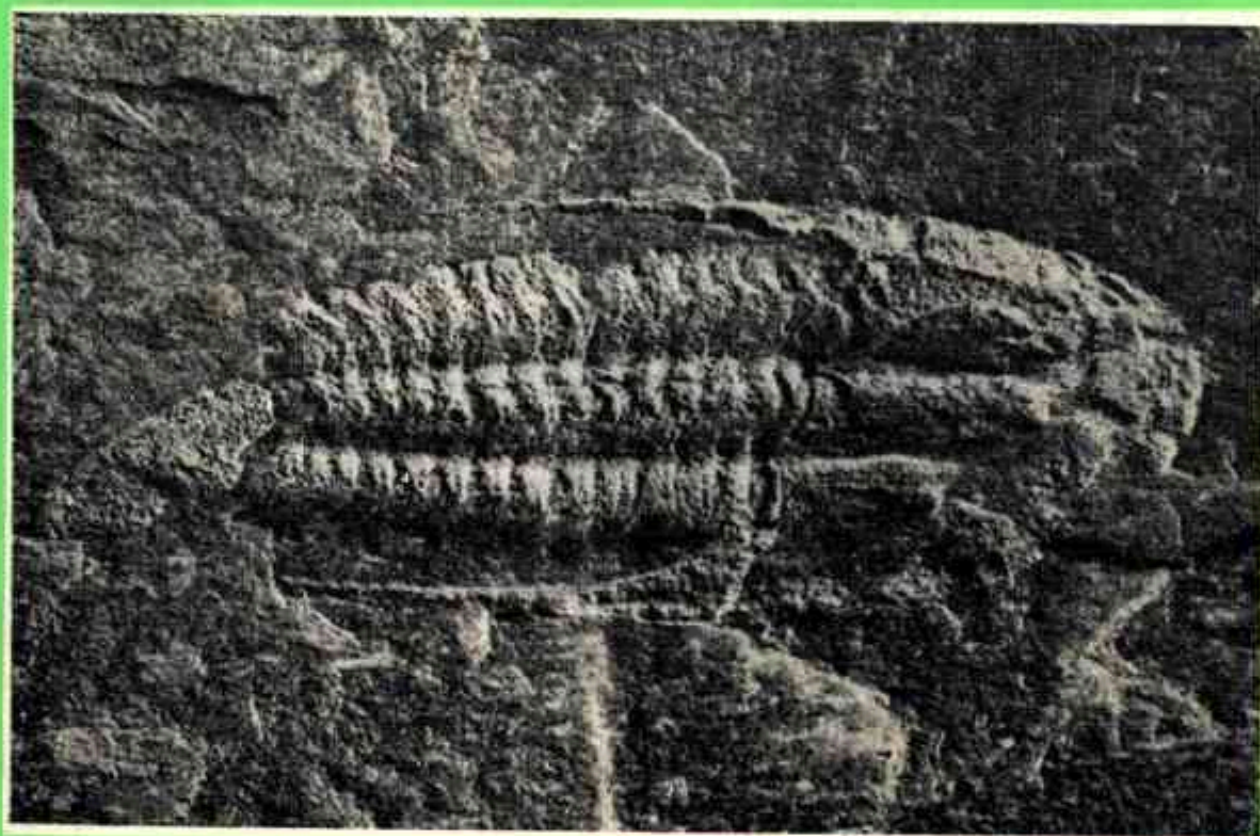
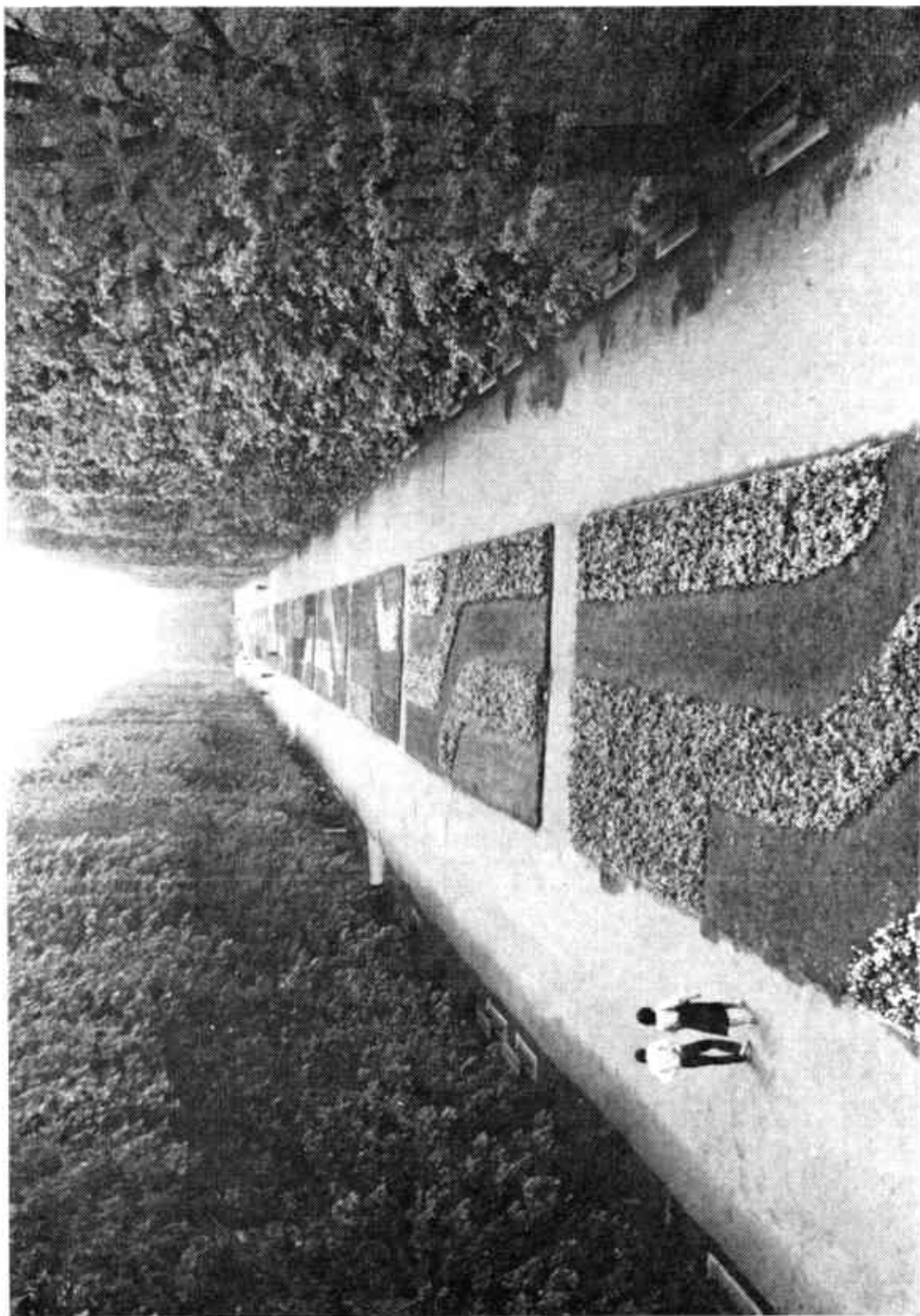

233 zprávy '85

KRAJSKÉHO
VLASTIVĚDNÉHO MUZEA
V OLOMOUCI

Hlavní alej ve Smetanových sadech v Olomouci

foto archiv Flory Olomouc

V uplynulých čtyřiceti letech vznikla v Olomouci nebo v jejím bezprostředním okolí řada zcela nových kulturních zařízení, která tu před tím nebyla. Obdobně tomu je v celém správním regionu této oblasti. Rozsáhlý by byl zejména výčet kulturních domů v obcích mimo Olomouc, sloužících k rozvoji kultury především na venkově, což jistě nemalou měrou přispělo k obohacení kulturního života naší socialistické společnosti, ke zvyšování životní úrovně našeho lidu a v neposlední řadě i k vyrovňování někdejšího velkého rozdílu mezi městem a venkovem. Pochopitelně nebyl ani v celém tomto kulturním dění vývoj zcela přímočarý a z dnešního pohledu bychom mohli leckteré kulturní projevy minulých let kriticky hodnotit různým měřítkem, jedno však je nepochybné: Každý z těchto „kulturních kamínků“ se stal nedílnou součástí současné vyspělé kulturní základny socialistického Československa. To vůbec není přehnané konstatování.

Také olomoucké muzeum patří svým způsobem mezi progresivní kulturní jevy v osvobozeném Československu, neboť teprve v roce 1951 se podařilo uskutečnit dávný plán — totiž spojit síly a sbírkové fondy rozptýlených muzejních pracovišť v jediné muzeum. Vytvořil se tak ústav, disponující nejen bohatými sbírkami, které jej řadí k předním muzeím naší vlasti, ale vzniklo tak i pracoviště s širšími úkoly, přesahujícími do té doby obvyklý rámec muzejní práce (např. zpřístupnění památkové a přírodní objekty v regionu, problematika památkové péče a ochrany přírody, vedení kronik v obcích aj.). To to muzeum stálo též u zrodu dalších kulturních zařízení ve městě.

V Olomouci samotné patří k nejvýznamnějším kulturním zařízením vzniklým po roce 1945 zejména zoologická zahrada, Flora Olomouc, Lidová hvězdárna, Okresní kulturní středisko, Park kultury a oddechu, Lidové školy umění a mnohé další. Všechna jsou dokladem toho, že kulturnímu dění přikládají orgány lidové správy všech stupňů velký význam a podporují v mezích svých možností rozvoj kultury v širokém rozsahu. Za to jim patří právem poděkování.

redakce

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA V OLOMOUCI

Zřízení zoologické zahrady v Olomouci předcházela existence koutku živé přírody — jakéhosi „zookoutku“ ve Smetanových sadech v centru Olomouce. Šlo ovšem jen o malý počet provizorně zhotovených ohrad, ve kterých bylo pro potěšení dětí chováno několik druhů naší lovné zvěře. Tento koutek živé přírody neměl sice dlouhého trvání, přesto však ukázal, že zájem o živočišnou říši — především ze strany dětí — je velký. Odtud byl pak jen krok k myšlence vybudovat skutečný zoopark. Se souhlasem tehdejšího Krajského národního výboru v Olomouci se tohoto úkolu podjalo olomoucké muzeum [pod hlavičku SLUKO — Studijní a lidovýchovní ústav kraje olomouckého], jehož pracovníci — přírodovědci předložili návrh na vybudování zoologické zahrady o rozloze 42,5 ha na Kopečku u Olomouce, a to na ploše lesních parcel bývalého panství kláštera Hradištského. V elaborátu byly zhodnoceny přírodní podmínky (geologické, klimatické, krajinářské) i dopravní aj., z nichž vyplynulo poměrně vhodné situování navrhovaného zařízení na daném území; s dávkou pozoruhodné předvídavosti se v této souvislosti objevila zároveň myšlenka na vytvoření rekreačního lesa pro obyvatele města. Usilovnou prací několika málo zaměstnanců nově budované zoologické zahrady, za účasti dobrovolných pracovníků (brigádníků) z řad veřejnosti a s podporou některých velkých patronátů podniků (n. p. Prefa, Sigma aj.) byla dne 3. června 1956 zoologická zahrada slavnostně otevřena a zpřístupněna návštěvníkům. Pozdější leta pak jen potvrdila správnost jak myšlenky na vybudování zoologické zahrady tak i volby místa na Kopečku, který se logicky stal později součástí města Olomouce.

V prvních letech budování zoologické zahrady došlo v první řadě k základním úpravám areálu nového zařízení; pro účely zooparku došlo k úpravám lesního porostu (smrkové monokultury přeměněny ve smíšený les), dále to byly úpravy pěších komunikací, oplocení celého areálu, postavení několika základních klecí apod. Nákladnější a složitější stavby následovaly postupně v dalších letech — byly to např. hospodářské budovy (kotelna 1958, centrální seník a sklady 1963—1969, dílny a garáže 1964, sociální zařízení pro zaměstnance 1974 atd.) výběhy a ubikace pro zvěř (pavilóny pro opice 1958, 1960—1962, pro kočkovité šelmy 1967—1968, zimoviště africké zvěře 1975—1976, vodní výběh pro plameňáky 1980, atd.), vyhlídková věž (1974), která je dnes dominantou celého areálu zoologické za-

hrady. Hodnota všech staveb představuje více než 10 miliónů Kčs. V převážné většině jde o moderní zařízení, odpovídající kapacitě zahrady na straně jedné i potřebám chovaných zvířat na straně druhé. Prakticky je dnes již realizován rozvod vody, což je důležitý moment vzhledem k původním obavám právě o otázky vodního režimu. Ústřední kanalizace zatím nebyla provedena, neboť každý pavilón má vlastní septik. K provoznímu zlepšení patří i diskutované vyasfaltování cest (1975—1980), jež sice samo o sobě do lesa vlastně nepatří, avšak bezesporu kladně ovlivnilo provoz i estetickou působnost prostředí, znásobenou ještě výsadbou okrasných keřů a zejména listnatých stromů; výsadbě a údržbě zeleně je nadále věnována pozornost soustavně každým rokem.

Chov zvířete se datuje v nynější zoologické zahradě prakticky od roku jejího otevření. Tehdy to byla pouze evropská fauna (srnčí a jelení zvěř, lišky, vlci, ptáci a mývalové. Již v roce 1958 byla zoologická zahrada obohacena o několik zástupců cizokrajné fauny, což se téměř bezprostředně projevilo ve zvýšené návštěvnosti. Postupně vzrůstal počet chovaných kusů zvířete jakož i její druhové zastoupení — ze 278 kusů v 77 druzích v roce 1963 až po 1 173 kusy ve 201 druzích v roce 1985, také včetně akvarijních ryb. Zvěř bývala získávána většinou v předstihu ve srovnání s výstavbou objektů, což bylo příčinou nemalých obtíží, zvláště pokud se týká podmínek chovu a zazimování. V současné době je svět fauny v zoologické zahradě rozdělen na dvě části. V horní je kolekce převážně africké zvěře — zastoupeny tu jsou žirafy, antilopy, supi a šelmy. Ve spodní části je evropská fauna — jako daňci, vlci, kamzíci apod. Stav zvěře a jejího druhového zastoupení prodělává ovšem neustálý vývoj, směřující k získávání kvalitních jedinců. Cílem chovatelské práce je utvoření chovných skupin schopných rozmnožování. V celé řadě výběhů se podařilo díky vhodným chovatelským zásahům vytvořit takové skupiny a tím i předpoklady k úspěšnému rozmnožování většiny sledovaných druhů. V průběhu let se zde již se zdarem rozmnožili zejména žirafy, rysi, dikobrazi, kavkazští jeleni marali, jelen sika, paovce hřivnaté, mufloni, daňci, kamzíci, odchována byla mláďata levhartů, jaguárů, tygrů, perliček supích, bažantů Wali-chových, nandu pampových, přimorožců afrických, pakoňů modrých, antilop skákavých a losích, vodušky lečve, zubrů, tan a dalších méně vzácných druhů živočichů. Nadále pokračují pracovníci zoologické zahrady v chovu ohrožených druhů živočichů a v odchovu mláďat, získaných z vrhů živočichů již v zoo na Kopečku.

Nejen volba prostředí olomoucké zoologické zahrady ale především soustavná a cílevědomá činnost pracovníků tohoto zařízení vedla k rostoucímu zájmu veřejnosti. Dokladem této skutečnosti je návštěvnost: V prvním roce po založení 1957 činila 34 145 osob

a k posledním letům vzrostla o více než 70 % (v roce 1984 přišlo 263 132 návštěvníků); podíl mládeže přitom činí cca 50 %. K nejpřitažlivějším úsekům zoologické zahrady patří pavilón opic a výběh žiraf. Dále je to pavilón kočkovitých šelem, jehož druhá část je vyhrazena exotickým zástupcům vodní říše — akvariijním rybám. V šesti velkých vodních nádržích jsou tu kromě obvyklých druhů akvariijních ryb i druhy velmi vzácné a v umělém chovu dosud nerozmnožované. Spolu s rybami jsou tu pochopitelně zastoupeny akvariijní rostliny.

Olomoucká zoologická zahrada na Kopečku je jednou z patnácti zoo v Československu. Svou rozlohou a počtem chovaných druhů živočichů reprezentuje zařízení střední velikosti. Je přirozené, že spolupracuje s ostatními našimi zoologickými zahradami, ale kromě toho jsou jejími stálými partnery také zoo v NDR a MLR. Za dobu své existence se stala olomoucká zoologická zahrada nejen uznávaným kulturním zařízením, přesahujícím rámec okresu, ale našla své místo také v odborných kruzích.

AREÁL VÝSTAVIŠTĚ FLORY OLOMOUC

Výstavy okrasného zahradnictví FLORA OLOMOUC vešly za dobu své existence do povědomí široké veřejnosti jako významné kulturně společenské akce. Svou mimořádnou oblibu získala výstava nápaditou, pestrou a poutavou přípravou každého z předchozích ročníků.

Všimněme si dnes poněkud blíže areálu, ve kterém se přehlídky okrasného zahradnictví konají. Areál výstaviště Flory Olomouc, obepínající v prstenci živé zeleně historické jádro města v délce téměř čtyř kilometrů, tvoří Smetanovy, Čechovy a Bezručovy sady, prostor tzv. Korunní pevnůstky a rozárium. Olomoucké parky si zachovaly svou tvářnost v podstatě tak, jak se utvořila na přelomu 19. a 20. století. Postupem času, a hlavně na základě potřeby plynoucí z rozvoje výstavnictví, se však v tvářnosti sadů uplatňují nové moderní směry sadovnické architektury. Připojením části Korunní pevnůstky k Bezručovým sadům vznikl nový park, v němž bylo vybudováno avantgardně řešené rozárium, alpinum, zahrady národů a zahrady význačných československých zahradnických podniků. To vše vyústilo v rozšíření parků o sadovnický náročně pojaté expozice se značným počtem vzácných rostlin. Kromě už zmíněných parků zahrnuje areál o celkové rozloze 47 hektarů ještě sbírkové skleníky a monotematické rostlinné expozice.

Každá ze čtyř hlavních částí výstaviště má z hlediska sadovnické architektury svoji osobitost, která ji přímo symbolizuje. Dominujícím, přírodně architektonickým útvarem Smetanových sadů — centra květinových výstav — je přes 700 m dlouhá promenádní alej, lemovaná vertikálně stříhanou stěnou více jak stoletých kaštanů a lip. Spolu s květinovým ornamentem středem se vinoucích záhonů a vodní fontánou v ohbí aleje zanechává tato část parku v návštěvníkovi silný estetický zážitek.

Čechovy sady s prostornými slunnými loukami a záhony letniček tvoří příjemné prostředí k procházkám i oddechu. Dochované městské hradby v Bezručových sadech dotvářejí charakter romantického anglického parku, ohraničeného z jedné strany právě těmito hradbami a z druhé strany ramenem řeky Moravy.

Koncepce výstavby Korunní pevnůstky je odlišná od pojetí historické části parků a je členěna do menších celků.

Rozárium, vybudované v letech 1970—72 na ploše 3,5 ha, je pojato netradičně jako růžová zahrada v prostředí přísně geometrických

betonových bloků. Je jakousi živou sbírkou bezmála 15 tisíc keřů a stromků růží v téměř 400 odrůdách československých i zahraničních šlechtitelů z celkem 15 zemí světa.

Rozsáhlé alpinum, založené v roce 1979 a vybudované na terase bývalého peynostního valu, jehož bohatou výsadbu tvoří drobné cibulovité a hlíznaté rostliny, nízké trvalky a zakrslé podoby jehličnatých a listnatých dřevin, nabízí kromě poučení i bohatý estetický zážitek.

Avšak i ve Smetanových sadech vznikly menší odpočivné celky. Jako příklad je možno uvést magnóliovou zahradu s desítkou odrůd magnólií-šacholanů, nebo tzv. letní čítárnu, jejíž dominantu tvoří pergola s lavičkami a bazén. Výsadbu tohoto odpočivného prostoru tvoří převážně jehličnaté dřeviny. Rozsáhlou sbírkou jehličnatých stromů a keřů je pinetum v blízkosti palmového skleníku. Obsahuje mnoho druhů a odrůd dřevin z Evropy, Asie a Severní Ameriky. Zajímavé jsou např. různé odrůdy smrku pichlavého, cypřišků a borovic, raritou pak několik exemplářů metasekvoje čínské.

Stále větší pozornost návštěvníků k sobě poutají — a to v kteroukoliv roční dobu — sbírkové skleníky. Je to důkaz jejich botanické hodnoty i úrovně celkového uspořádání. V palmovém a tropickém skleníku s jedinečnými sbírkami palem, bromélií, vodních a bahenních rostlin, lián, tropických a subtropických užitkových dřevin, stejně jako i v expozici kaktusů a sukulentů, najde návštěvník exotickou podívanou i zdroj poučení. Nejhodnotnější sbírkou ve sklenících je kolekce špičkových kulturních odrůd orchidejí z celého světa. Japonské a australské odrůdy pak tvoří nejceněnější část sbírky.

Postupné rozšíření a obohacení výstavního areálu vedlo k naplnění předpokladů pro vytvoření botanické zahrady — největší v Severomoravském kraji. Jedinečné parkové exteriéry zahrnující více jak 15 tisíc okrasných keřů a kolem tří a půl tisíce vzrostlých stromů téměř 150 rodů ve více jak tisíci druzích, kultivarech a varietách (přičemž celkový počet taxonů činí bezmála čtyři tisíce) i botanicky hodnotné interiérové expozice Botanické zahrady Flory Olomouc se staly významným kulturně výchovným zařízením, které na sebe převzalo úkol seznamovat širokou veřejnost s poznatky botaniky a příbuzných přírodních věd a objasňovat význam přírodního prostředí pro existenci člověka.

ARBORETUM V BÍLÉ LHOTĚ

*Kéž by lidstvo celého světa žilo v souladu
a míru tak, jako ty překrásné dřeviny, je-
jichž domovy jsou tak vzdáleny.*

(Zápis v pamětní knize Arboreta v Bílé
Lhotě, ze dne 13. 5. 1973)

Název kulturního zařízení v Bílé Lhotě je odvozen z latinského slova „arbor“ — strom. Arboretum je tedy soubor — mohli bychom říci „sbírka“ — živých dřevin; v podstatě botanická zahrada, v níž jsou přednostně pěstovány různé keře a stromy. Jednotlivé exempláře těchto dřevin jsou zpravidla prostorově náročnější než byliny v botanické zahradě a proto jsou obvykle uspořádány v parkové podobě. Uplatňují se v prostoru buď jako samostatní jedinci (solitéry) nebo ve skupinách, podle povahy pěstovaného druhu a zvláště ve shodě s plochou, která je pro tyto účely k dispozici.

Arboretum v Bílé Lhotě představuje dnes jeden z nejhodnotnějších parků na Moravě. Jeho historické začátky však spadají pravděpodobně do konce 18. století, avšak několik prastarých dubů (ve stáří kolem 350—400 let, rostoucích na návrší v severní části parku) napovídá, že už v historických dobách tu býval hájek (snad obřadní místo). Jako zámecký park se datuje od panství Jana Ostheima, po němž koupila bělohotské panství rodina Riedlova (1870) a v jejím držení zůstal tedy park až do r. 1945. Rámcově hrubou dnešní podobu získal park díky Quido Riedlovi, který v letech 1926—1940 vytvořil z původního parku (více méně anglického stylu) cennou sbírku dřevin. Podařilo se mu na nevelké ploše (necelých 2,5 ha) nejen soustředit mnoho význačných rostlinných druhů, ale navíc uspořádat je v pěkné zahradní architektuře. Válečné události a první poválečná leta (1945—1948) zanechala v parku své následky — nedostatečnou péčí vzala za své řada druhů a odrůd dřevin i mnoho rostlin, které doplňovaly přízemní patro parkových porostů. Péči o park převzal Místní národní výbor v Bílé Lhotě a snažil se alespoň udržet podstatu parku. Několik let při tom bylo radou a pokyny nápomocno botanické oddělení olomouckého muzea. Přece však jenom chyběla soustavná péče a odborné ošetření. Proto na základě vzájemné dohody s MNV v Bílé Lhotě převzalo park v r. 1965 do své správy Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci (tehdy pod názvem Vlastivědný ústav v Olomouci). Již v době převzetí byl předložen ústředním orgánům návrh na vyhlášení zákonné ochrany tohoto parku. K vyhlášení pak došlo formou výnosu ministerstva kul-

tury, a to jako „chráněný park v Bílé Lhotě“ [ze dne 28. 12. 1969]. Pro veřejnost byl park zpřístupněn pod názvem Arboretum v Bílé Lhotě v roce 1968, nejprve na zkoušku bezplatně a o rok později již za úhradu vstupného.

Takto se tedy zrodilo nové kulturní zařízení, jež od té doby plní mnohem širší poslání ve srovnání s původním soukromým využíváním. V naší socialistické společnosti tkví význam Arboreta (ovšem stejně tak i většiny parků u nás) ve čtyřech směrech:

- v oblasti péče o zdraví tím, že skýtá návštěvníkům psychické uklidnění, a to v poměrně zdravém prostředí; pozitivně ovlivňuje mikroklima širšího okolí a napomáhá k udržení biologické rovnováhy v přírodě;
- v oblasti hospodářské tím, že působí na vodní režim celého nejbližšího okolí, produkuje určité hmotné hodnoty a v neposlední řadě tím, že napomáhá při budování zeleně v areálu mimo park aj.;
- v oblasti kulturní působí přímo svým výtvarným založením (včetně zahradní architektury), na formování estetického cítění, na třibení civilizačních nároků lidí, ale velkou měrou také organizováním nejrůznějších kulturních akcí, zapadajících do rámce kulturní politiky našeho státu;
- posléze je to oblast studijní, která se vlastně promítá ve všech předcházejících sférách a prakticky se vztahuje především k vhodnému využívání různých druhů dřevin v životním prostředí našich měst a vesnic. V tomto případě je úkolem Arboreta vytvářet nejprůzračnější podmínky pro úspěšné rozšiřování a ochranu zeleně, a to na základě poznání ekologických vlastností domácích a cizích druhů dřevin. Příkladem toho může být v našem případě uplatnění topolu plstnatého (*Populus lasiocarpa*) a svým způsobem také prezentace výpěstků na výstavách Flory v Olomouci.

Arboretum v péči socialistické společnosti doznalo řadu změn, které sledovaly zlepšení celkového vzhledu i provozu zařízení jako takového. Jenom za prvních pět let po převzetí do správy olomouckého muzea bylo vysazeno 117 nových exemplářů dřevin a další výsadba postupně následovala v letech následujících až do dneška. Při tom je důsledně dbáno jak na estetické působení samotných parkových porostů tak na doplňování o nové druhy či odrůdy k doplnění živého „sbírkového“ fondu.

V r. 1966 byl získán — díky pochopení MNV — pozemek, sousedící s Arboretem; zde byl postaven provizorní provozní objekt (za tím účelem sem byl přenesen dřevěný domek, který sloužil při zpřístupňování nových podzemních prostor v javoříčských jeskyních). Volná

plocha pozemku je využívána pro předpěstování dřevin k další výsadbě. Zavedení chovu labutí na rybníčku v parku (který slouží zároveň jako vodní nádrž protipožární) nebylo podmíněno ani tak snahou po oživení, zatraktivnění prostředí jako zejména pro biologickou očistu vody. V letech 1980—1983 byla sice postavena nová vstupní budova (projekt zpracoval prof. ing. arch. F. Novák z UP v Olomouci, stavbu realizovala převážně stavební skupina KVMO), avšak původní dřevěný objekt slouží i nadále pro práce zaměstnanců Arboreta. Upravena byla část toku, protékajícího parkem (1969); dolní část toku byla zaskružena a vybudován nový splávek s přívodem vody do rybníka. Značným nákladem byl v letech 1966—1969 restaurován fragmentární renezanční portál ze 16. století, pocházející z domu č. 55 v Lošticích. Restaurátorské práce provedl akad. sochař J. Stárek z Olomouce a poté byl portál postaven (1977 až 1981) v prostoru tzv. „jízdárny“, a to podle projektu prof. ing. arch. F. Nováka. Znamenalo to záchranu hodnotného památkového objektu a současně byla tak vytvořena pěkná dominanta v dané části parku, určené ke kulturním pořadům. Z r. 1970 pocházejí „obří“ šachy v terénu poblíž vchodu do parku (zaujímají plochu 4×4 m a dřevěné figury jsou o výšce 70 cm). Z téhož roku se datuje postavení „bílé“ studánky, vyvedené v mramoru, kterou realizoval sochař Jan Urban.

V areálu Arboreta byly pro veřejnost připravovány různé kulturní pořady. Tak první koncert v přírodě se konal v r. 1970 (na počest 25. výročí osvobození ČSSR). Od té doby následovaly koncerty téměř každým rokem, doplněné někdy i jinými programy (např. módní přehlídkou odívání pro venkov) nebo navazující na již tradiční olomoucké „Svátky písní“. První vystoupení v tomto rámci se uskutečnilo v r. 1976 a tehdy zde zpíval 60členný dětský pěvecký sbor z Poznaně, pak se tu vystřídala řada dětských souborů našich i zahraničních (Bulharsko, Polsko, Wales) i dospělých (např. k 15. výročí vzniku Arboreta vystoupil ženský pěvecký sbor z Frýdku-Místku). Celkem to bylo již 10 koncertů, těšících se zasloužené pozornosti a svědčících o tom, že i mimo město lze žít na dobré kulturní úrovni.

Obdobně významným kulturním počinem jsou každoroční výstavy plastik, soch či zahradní keramiky v plenéru parku. Prakticky od zpřístupnění Arboreta je v areálu parku trvale rozmístěno několik soch ze sbírek naší galerie v Olomouci. Kromě toho však jsou v době sezóny vystavovány další exponáty. Na výstavách se od roku 1971 podíleli jako vystavovatelé jednotliví výtvarní umělci (v časovém sledu: J. Lamr zahradní keramika, doc. dr. Z. Přikryl — plastiky, M. Uchytílová - Kučová — plastiky „dětí“ k příležitosti Mezinárodního roku dětí, H. Hufová — keramika, V. Var-

muža — plastiky a keramika) a umělecko-průmyslové školy (Střední umělecko-průmyslová škola v Uherském Hradišti, Keramická střední průmyslová škola v Hořicích, Střední průmyslová škola v Bechyni), které vystavovaly práce svých žáků. Zakoupením některých vybraných exponátů vzniká svěbytný umělecký sbírkový fond.

Každoročně však organizují pracovníci Arboreta ještě další výstavy ať už botanického charakteru (Šišky jehličnatých dřevin čtyř světadílů, Podzimní plody Arboreta) nebo výstavy dětské výtvarné tvořivosti dětí z Bílé Lhoty a okolí. Posledně jmenované výstavy jsou připravovány brigádou socialistické práce, kterou tvoří zaměstnanci Arboreta.

Zmínky zaslouží amatérská filmová tvorba, čerpající z přírodní tematiky Arboreta. Natočeny byly již čtyři krátké filmy (8 mm), které se účastnily i národní soutěže v tomto oboru („Mladá kamera“) a samostatný film (16 mm) o Arboretu z r. 1977—1982. Řadu námětů pro své práce zde čerpala národní umělkyně Ludvika Smrčková a její díla jsou zastoupena v bohatých sbírkách olomouckého muzea. Svými díly přispěl i akad. malíř Petr Zlámal ze Sternberka.

Od roku 1979 se v Arboretu koná pravidelně „Den ptactva“ jako akce pro školní mládež. Jejím obsahem jsou besedy s tematikou ochrany přírody a děti se pak účastní vyvěšování ptačích budek.

Za svou činnost obdržela brigáda socialistické práce z Arboreta čestné uznání vlády ČSSR a ÚRO (v r. 1983) a jejímu vedoucímu byl propůjčen čestný název „Průkopník socialistické práce.“

Zpřístupnění Arboreta v Bílé Lhotě pro veřejnost prokázalo za uplynulé roky plně své oprávnění. Počet návštěvníků narostl od zpřístupnění v r. 1968 (1 300 osob) až do 30 000 návštěvníků za sezonu v posledních letech. Do dnešního dne shlédlo Arboretum na 300 000 osob.

PŘÍSPĚVEK KE KVĚTENĚ VRCHOLOVÉ ČÁSTI DRAHANSKÉ VRCHOVINY

Podáváme nejdůležitější výsledky dvouletého výzkumu floristických poměrů vrcholové části Dražanské vrchoviny, vymezené těmito hranicemi: silnice z obce Malé Hradisko do obce Protivanov a dále do Skelné Huti; spojnice Skelné Huti přes kótu Skalky (734 m) se silnicí vedoucí z obce Benešov do obce Buková, dále obec Buková, soutok bezejmenného pravostranného přítoku a potoka Okluka, odtud údolím potoka Okluka až na Skřivánkov u obce Malé Hradisko. K tomuto území přiřazujeme dvě lokality (obec Vysočany — asi 8 km jihovýchodně od obce Protivanov; severozápadní okraj lesa Maršeny u obce Bousín — asi 5 km jihovýchodně od obce Protivanov), neboť druhy na nich zjištěné, lze považovat za doplnění K i n c l o v y diplomové práce (KINCL, 1975). Viz obr. 1.

Porovnáním s M i k y š k o v o u (MIKYŠKA et al. 1968) rekonstrukcí jsme zjistili, že se v území dochovaly bikové bučiny a to nejen na místech jejich předpokládaného výskytu, nýbrž i v oblastech dříve pokrytých bučinami květnatými. Zřejmě došlo k degradaci květnatých bučin směrem k bučinám bikovým, které pak byly z velké části nahrazeny smrkovými monokulturami, takže se v současné době vyskytují pouze fragmetárně s výrazně ochuzeným bylinným patrem (severovýchodně od obce Protivanov: dva lesíky v polích a zbytek bučiny ve smrkovém lese; ve vrcholné části severozápadně od obce Protivanov: mezi kótami Skalky (724 m) a Skalky (734 m)).

Území je velmi chudé na povrchové vodní zdroje i na zásoby podzemních vod. Z klimatického hlediska patří do oblastí mírně teplé s atmosférickými srážkami 616—711 mm za rok s průměrnou roční teplotou 6,2 °C.

Z 676 druhů a poddruhů vyšších cévnatých rostlin (včetně dvou taxonů z odd. *Bryophyta*), jež byly pro území dosud publikovány nebo pro území nově zjištěny, vybíráme do tohoto článku především kriticky ohrožené taxony, taxony silně ohrožené, ohrožené taxony a vzácnější taxony vyžadující pozornost (F. PROCHÁZKA et al., 1983); teplomilné druhy sensu (ŠMARDA, 1963) rozšířené o teplomilné ruderalní druhy; horské, resp. podhorské druhy sensu (SUZA, 1935—1936), kromě nich pak některé další, pro území významné druhy. Nomenklaturu rostlinných druhů uvádíme podle publikace: ROTHMALER (1976), resp. DOSTÁL (1982) nebo SMEJKAL (1980). Po literárním údaji uvádíme lokality, na nichž jsme druh v letech 1982—1983 popř. v jiných letech ověřili. Není-li literární údaj, uvádíme zkratku: Lit.: O. Pokud je některý taxon doložen herbářovou položkou v Okresním vlastivědném muzeu v Prostějově, zapisujeme tento údaj za literární údaje. Uvádíme jej po dvojtečce za slovem „Herbář“. Doklady jsou uloženy v herbáři Katedry biologie rostlin přírodovědecké fakulty UJEP v Brně, v herbáři Krajského vlastivědného muzea v Olomouci a v herbáři Muzea Vyškovska ve Vyškově. Herbářové položky druhů rodu *Rubus* určil prof. Karel Kult, revizi druhů rodu *Quercus* provedl Ing. Jaroslav Koblížek, revizi druhu *Gentianella bohemica* Dr. Josef Holub, CSc. Druhy rodu *Chenopodium* určil RNDr. František Dvořák, CSc.

Pozornost zasluhuje suchá kulturní louka (rozloha asi 70 a), na níž se dosud hojně vyskytuje silně ohrožený a chráněný taxon *Gentianella bohemica*. Návrh na ochranu lokality byl předložen prostřednictvím Ing. A. Bezroukové z Okresního vlastivědného muzea v Prostějově Odboru kultury ONV v Prostějově.

1. Chráněné a ohrožené druhy

Abies alba MILL. — Na planině Dražanské (PODPĚRA 1924). Místa v bučinách i v kulturních smrčínách (ŘEHOŘEK, 1972). Roztroušené v lesích celého území. Malé Hradisko: les, asi 400 m S od Z části obce; Buková: les, asi 700 m Z od SZ části obce.

Alchemilla glabra NEYGENF. — Lit. 0. Protivanov: náves v SV části obce; Protivanov: vlhká louka, asi 800 m SV od obce.

Anagallis foemina MILL. — U Hradiska (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897).

Camelina alyssum (MILL.) THELL. — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Neověřuje již (ŘEHOŘEK 1972).

Campanula glomerata L. — Lit.: 0. Ojedíněle jen u obce Buková: smíšený lesík V od silnice z Protivanova do Bukové, asi 1,2 km JV od obce.

Centaurea cyanus L. — Lit.: 0. Roztroušeně jako polní plevel.

Chamaecytisus ratisbonensis (SCHAFF.) ROTHM. — Lit.: 0. Protivanov: suchá kulturní louka, asi 2 km JZ od obce.

Circaea alpina L. — Protivanov (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Protivanov (ŠMARD 1952). Druh byl zjištěn cca 1 km SV od obce Repechy (1978).

Crepis mollis (JACQ.) ASCH. — Lit.: 0. Herbář: Protivanov (Starý 1950). podmáčená louka, asi 800 m SV od obce.

Cuscuta epilinum WEIHE ex BOENN. — Na vysočině Dražanské u Protivanova (FORMÁNEK 1887—1897).

Dactylorhiza fuchsii (DRUCE) SOÓ — Lit. 0. Skelná Huf: louka S od silnice; Protivanov: louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Buková: při okraji koupaliště, asi 200 m Z od obce.

Dactylorhiza majalis (RCHB.) HUNT et SUMMERH. ssp. *majalis* — U Protivanova (ŘEHOŘEK 1972). 2 km JZ od obce Obora na P břehu Luhy.

Daphne mezereum L. — U jeskyně Výpustku u Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Buková: okraj lesíka, asi 1,3 km Z od obce; Malé Hradisko: na Skřivánkově.

Dentaria enneaphyllos L. — U sklárny za Protivanovem (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897).

Fumaria wirtgenii KOCH — Lit.: 0. Buková: smetiště v areálu JZD.

Gentianella bohemica SKALICKÝ — Lit.: 0. Zjištěn na jediné lokalitě, velmi hojný. Protivanov: suchá kulturní louka, asi 300 m SV od rybníka, 2 km JZ od obce. Tento druh byl patrně zaměňován za:

Gentianella germanica (WILD.) BORNER — Lit.: 0. Herbář: Protivanov, na louce při lese při cestě do Benešova (Kavka 1958); Benešov, vrchoviště u dvora Pavlova nad dolním rybníkem (Kavka 1958).

Gladiolus imbricatus L. — U Protivanova (FORMÁNEK 1887—1897). Lesy u Bukové (PODPĚRA 1914 sec. ŘEHOŘEK 1972).

Iris sibirica L. — Lit. 0. Herbář: Protivanov (Starý 1949). Boušín: louka při JZ okraji lesa Maršeny.

Juncus squarrosus L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: pramenisko v Z části obce.

Knautia drymeia HEUFF. — Mezi Protivanovem a Žďárnou (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Protivanov: louka u soutoku pramenů potoka Okluka, asi 900 m Z od silnice z Protivanova do Bukové; Buková: okraj habrového lesa, asi 1,3 km JZ od obce; Protivanov: travnatý J svah, asi 700 m od S části obce; Protivanov: travnatý J svah, asi 700 m od S části obce; Malé Hradisko, smrkový les, asi 400 m S od Z části obce.

Lycopodium clavatum L. — Lit.: 0. Roztroušeně ve smrkovém lese na vrcholu Dražanské vysočiny, Z od obce Protivanov.

Menyanthes trifoliata L. — Lit. 0. Buková: zbytek podmáčené louky při J okraji koupaliště, asi 200 m Z od obce.

Parnassia palustris L. — Protivanov: rašelinné louky pod Skelnou Hutf (ŘEHOŘEK 1972). Herbář: Hradisko (Kavka 1957). Buková, vlhká louka Z od koupaliště, asi 200 m Z od obce; Protivanov: podmáčená louka, asi 800 m SV od obce.

Pedicularis palustris L. — Protivanov: u pramenů potůčku Z od vsi (ŘEHOŘEK 1972). Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce.

Pedicularis sylvatica L. — Lit.: O. Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce.

Phyteuma orbiculare L. — Protivanov (ŠMARD 1952). Druh roste v údolí M. Hané 3 km JV od obce Drahaný a v Rakoveckém údolí mezi Račicemi a Jedovnicí.

Podospermum canum C. A. MEYER — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887–1897). Pochybný výskyt, nepotvrzen již Řehořkem (ŘEHOŘEK 1972).

Polemonium caeruleum L. — Lit.: O. Protivanov: náves v SV části obce, zplavnělá.

Primula elatior (L.) HILL — Lit.: O. Skelná Huf: olšina, 1 km SZ od silnice; Skelná Huf: louka S od silnice; Malé Hradisko: les asi 400 m S od Z části obce.

Primula veris L. — Lit.: O. Herbář: *P. veris* L. ssp. *veris* — Skřivánkov, u lesa na valech Malého Hradiska (Kavka 1960).

Pyrola media SW. — V lesích u Hradiska (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897).

Ranunculus arvensis L. — Buková: na polích k Protivanovu (KÜHN sec. ŘEHOŘEK 1972).

Rosa pendulina L. — Skelná Huf u Protivanova (ŠVESTKA 1933 sec. ŘEHOŘEK 1972). Protivanov: smíšený lesík, asi 1 km SV od obce; Protivanov: okraj smrčového lesa u protivanovského přítoku potoka Okluka, asi 1,2 km SV od obce.

Stellaria palustris RETZ. — U pramenů potůčku Z od vsi (ŘEHOŘEK 1972).

Trollius altissimus CRANTZ — Podél Okluky (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897). Hojný na rašelinných loukách a fragmentech mokřin. Protivanov: vlhká louka, asi 800 m SV od obce; Protivanov: vlhká louka, asi 1 km SV od obce; Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Skelná Huf: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Protivanov: vlhká louka, asi 1 km SSZ od obce; Bousín: louka při JZ okraji lesa Maršeny.

Ulmus laevis PALLAS — Lit.: O. Skelná Huf: les, asi 800 m SV od silnice.

Valeriana dioica L. — Na rašelinných loukách dosti hojná, Buková, Protivanov (ŘEHOŘEK 1972). Skelná Huf: rašelinná podhorská louka S od silnice; Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Protivanov: vlhká louka, asi 1 km SV od obce.

Vinca minor L. — Lit.: O. Buková: JZ travnatý svah lemující bývalý lom, asi 150 m J od obce.

2. Teplomilné druhy

Acer campestre L. — Chybí na kulmové parovině, proniká např. na úpatí jižních svahů v údolí asi 520 m n. m. (ŘEHOŘEK 1972). Malé Hradisko: na Skřivánkově.

Atriplex nitens SCHKUHR — Lit.: O. Malé Hradisko: na Skřivánkově.

Ballota nigra L. subsp. *nigra* — Lit.: O. Protivanov: náves v SV části obce; Protivanov: lesík, asi 500 m SV od kostela; Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce; Malé Hradisko: násypy na okrajích políček, asi 100 m S od Z části obce; Malé Hradisko: lem cesty z obce na Skřivánkov; Malé Hradisko: na Skřivánkově.

Betonica officinalis L. — Lit.: O. Na uvedených lokalitách hojně, jinde v území

jen pořádku. Protivanov: suchá mez, asi 400 m S od obce; Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce; Bousín: louka při JZ okraji lesa Maršeny; asi 100 m S od Z části obce.

Malé Hradisko: J svahová louka v JV části Skřivánkově.

Brachypodium pinnatum (L.) BEAUV. — Lit.: 0. Buková: okraj lesa, asi 1,3 km J od obce; Protivanov: suchá mez, asi 400 m S od obce; Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce; Malé Hradisko: násypy na okrajích políček, SV od obce; Malé Hradisko: násypy na okrajích políček, asi 100 m S od Z části obce.

Campanula glomerata L. — Viz kap. 1.

Chamaecytisus ratisbonensis (SCHAEFF.) ROTHM. — Viz kap. 1.

Descurainia sophia (L.) WEBB ex PRANTL — Lit.: 0. Buková: staveniště v areálu JZD; Malé Hradisko: lyžařská sjezdovka na Skřivánkově.

Hypericum perforatum L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: cesta z obce na Skřivánkov; Malé Hradisko: lyžařská sjezdovka na Skřivánkově; Buková: okraj lesíka, asi 1,3 km J od obce; Buková: mez, asi 500 m Z od SZ části obce; Buková: bývalý lom, asi 150 m J od obce; Protivanov: polní cesta, asi 1,3 km JZ od obce; Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce; Skelná Huť: lesní cesta, asi 900 m SV od obce.

Picris hieracioides L. subsp. *hieracioides* — Lit.: 0. Protivanov: okraj silnice, asi 1,5 km JZ od obce; Malé Hradisko: okraj silnice z obce do Protivanova; Malé Hradisko: lem cesty z obce na Skřivánkov.

Podospermum canum C. A. MEYER — Viz kap. 1.

Portulaca oleracea L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: u rybníčku S od potoka Okluka, asi 600 m SSV od obce.

Potentilla recta L. — Lit.: 0. Protivanov: zbytek vlhké louky, asi 100 m S za kostelem; Malé Hradisko: louka na Skřivánkově.

Serratula tinctoria L. — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Bousín: louka při JZ okraji lesa Maršeny.

Sisymbrium altissimum L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce.

Trifolium alpestre L. — Na Okluce u Hradiska (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Malé Hradisko: násypy na okrajích políček, asi 100 m S od Z části obce; Malé Hradisko: sjezdovka na Skřivánkově.

Veronica teucrium L. — Lit.: 0. Buková: bývalý lom, asi 150 m J od obce.

Viola collina BESS. — Lit.: 0. Malé Hradisko: násypy na okrajích políček, asi 100 m S od Z části obce.

Viola hirta L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: svahová louka, asi 600 m SV od Z části obce; Malé Hradisko: na Skřivánkově.

3. Horské a podhorské druhy

Abies alba MILL. — Viz kap. 1.

Acer pseudo-platanus L. — Tu a tam vtoušen (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Hojný (ŘEHOREK 1972). Mezi obcemi Stínava a Skřivánkov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Roztroušeně v lesích. Protivanov: smrkový les, asi 600 m SV od S části obce; Malé Hradisko: na Skřivánkově; Buková: habrový lesík, asi 1,3 km od obce.

Alnus incana (L.) MOENCH — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Hojný na březích přítoků potoka Okluka. Skelná Huť: olšina ve smrkovém lese, asi 1 km SZ od silnice; Buková: návesní rybník v SV části obce; Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce.

Astrantia major L. — Na Okluce (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Druh byl zjištěn v roce 1981 v studovaného území — okraj bučiny při silnici Hradisko—Prostějov.

Atropa bella-donna L. — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897).

Calamagrostis villosa [CHAIX] J. F. GMELIN — Lit.: O. Hojně na vlhkých místech lesa, Z od obce Protivanov. Buková: fragment bikové bučiny u kóty Skalky (734 m). Buková: smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce; Protivanov: paseka ve smrkovém lese, asi 1,5 km JZ od obce.

Carex elongata L. — Lit.: O. Skelná Huf: podmáčená olšina, asi 700 m S od silnice.

Chaerophyllum hirsutum L. — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Mezi obcemi Malé Hradisko a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Protivanov: rašelinné louky u Skelné Huti (ŘEHOŘEK 1972). Hojně na vlhkých lukách, na březích potoků, místy i ve vlhkých lesích. Protivanov: protivanovský přítok potoka Okluka, asi 800 m SV od obce; Buková: J okraj koupaliště, asi 200 m Z od obce; Skelná Huf: rašelinná podhorská louka, S od silnice.

Circaea alpina L. — Viz kap. 1.

Circaea lutetiana L. — Na vysočině Dražanské (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Pořídka na jediné lokalitě. Buková: potůček na Liščím kupu, asi 1,5 km JZ od obce.

Crepis paludosa [L.] MOENCH — Mezi obcemi Malé Hradisko a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Hojně na vlhkých a rašelinných lukách. Skelná Huf: olšina asi 1 km SZ od silnice; Skelná Huf: olšina, asi 700 m S od silnice; Skelná Huf: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Buková: vlhká louka, Z od koupaliště, asi 200 m Z od obce; Protivanov: louka, asi 1 km SSZ od obce; Protivanov: biková bučina, asi 500 m SV od obce.

Currantia dryopteris [L.] WHERRY syn.: *Phegopteris dryopteris* [L.] FÉE. — Hřeben mezi obcemi Hartmanice a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Buková: fragment bikové bučiny u kóty (734 m); Skelná Huf: les, asi 800 m SV od obce; Skelná Huf: paseka v kulturním smrkovém lese, asi 1 km S od obce; Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce; Buková: svah lomu, asi 150 J od obce.

Daphne mezereum L. — Viz kap. 1.

Dentaria bulbifera L. — Od Protivanova (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969).

Dentaria eneaphyllos L. — Viz kap. 1.

Fagus sylvatica L. — tvoří zbytky původních porostů, např. na Skalách u Protivanova (ŘEHOŘEK 1972). Tvoří fragmenty původních bučin, např.: okolí kót Skály a Skalky. Často je příměsí smrkových monokultur.

Festuca altissima ALL. — Hřeben mezi obcemi Hartmanice a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce; Buková: paseka ve smrkovém lese Liščí kup, asi 2 km JJZ od obce.

Galium odoratum [L.] SCOP. Syn.: *Asperula odorata* L. — U Protivanova v lesích při Okluce (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Hřeben mezi obcemi Hartmanice a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Buková: fragment bikové bučiny u kóty Skalky (734 m); Protivanov: fragment bikové bučiny asi 500 m SV od S části obce; Protivanov: biková bučina uvnitř smrkového lesa, asi 600 m SV od SV části obce; Malé Hradisko: kraj lesa pod sjezdovkou na Skřivanově, asi 800 m SV od obce.

Geum rivale L. — Louky u Protivanova blíže Skelné Huti (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). U Protivanova roztroušeně (ŘEHOŘEK 1972). Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Buková: zbytek podmáčené louky při J okraji koupaliště, asi 200 m Z od obce.

Hypericum maculatum CRANTZ — U Protivanova a Bukové (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Herbář: Malé Hradisko, na pasece v lese k Protivanovu (KAVKA 1958). Hojný na polokulturních a rašelinných loukách, na okrajích mešofilních křovin; roztroušeně podél cest a na pasekách.

Menyanthes trifoliata L. — Viz kap. 1.

Montia hallii (A. GRAY) GREENE syn.: *Montia fontana* L. subsp. *rivularis* (C. C. GMEL.) DOST. p. p. — Lit.: 0. Malé Hradisko: pramenisko, asi 200 m S od kóty 608 m — v Z části obce.

Paris quadrifolia L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: v lese podél potoka Okluka, asi 1 km S od obce.

Parnassia palustris L. — Viz kap. 1.

Pedicularis palustris L. — Viz kap. 1.

Pedicularis sylvatica L. — Viz kap. 1.

Petasites albus (L.) GAERTN. — Lit.: 0. Místy hojný podél potoků. Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce; Buková: bezejmenný přítok potoka Okluka, Z od silnice k Protivanovu do Bukové; Buková: okraj lesíka, asi 1,3 km J od obce.

Picea abies (L.) KARSTEN — Vytváří dnes hlavní složku lesních porostů (ŘEHOŘEK 1972). Tvoří rozsáhlé smrkové monokultury nebo je příměsí ostatních lesních porostů, velmi hojný.

Polygonatum verticillatum (L.) — Lit.: 0. Zjištěn na jediné lokalitě. Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce.

Polygonum bistorta L. — Na vlhkých a rašelinných loukách kolem Bukové a Protivanova (ŘEHOŘEK 1972). Protivanov: rybník u silnice z Protivanova do Skelné Huti. Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Bousín: louka při JZ okraji lesa Maršeny.

Primula elatior (L.) HILL. — Viz kap. 1.

Rosa pendulina L. — Viz kap. 1.

Sambucus racemosa L. — Na Okluce u Hradiska (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Okraj lesa, asi 1 km J od Protivanova (KINCL 1975). Hojný ve světlých lesích a v křovinách; roztroušeně na návrších, rumišťích a na březích potoků. Např.: Protivanov: biková bučina, asi 500 m SV od SV části obce; Protivanov: smrkový les, asi 600 m SV od S části obce; Malé Hradisko: křovinaté lemy a fragmenty na Skřivánkově.

Senecio rivularis (W. et K.) DC. — Mokrý louka u Bukové (KAVKA 1961 sec. ŘEHOŘEK 1972). Protivanov: pod Skelnou Huti: u potůčku Z od vsi (ŘEHOŘEK 1972). Na jediné lokalitě, hojný. Skelná Huť: rašelinná podhorská louka S od silnice.

Succisa pratensis MOENCH — Lit.: 0. Protivanov: rybník, asi 1,5 km JZ od obce; Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Buková: vlhká louka Z od koupaliště, asi 200 m Z od obce.

Thalictrum aquilegifolium L. — Lit.: 0. Herbář: Protivanov (Starý 1949).

Trifolium spadiceum L. Syn.: *Chrysopsis spadicea* (L.) GREENE — Lit.: 0. Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce.

Trollius altissimus CRANTZ. — Viz kap. 1.

Viola palustris L. — Na lukách v Bukové poblíž Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Protivanov: (ŠMARD 1952). Dostí hojná na rašelinných loukách u Kořence, Protivanova a Bukové (ŘEHOŘEK 1972). Skelná Huť: olšina asi 700 m S od silnice ve Skelné Huti; Skelná Huť: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Buková: vlhká louka Z od koupaliště, asi 200 m Z od obce; Buková: vlhká louka, asi 1 km JV od obce; Protivanov: zbytek vlhké louky, asi 100 m S za kostelem; Malé Hradisko: pramenisko, asi 200 m S od kóty 608 m — v Z části obce.

4. Další významné druhy

Anemone ranunculoides L. Syn: *Anemonoides ranunculoides* (L.) HOLUB — Lit.: 0. Jen pořídka u obce Malé Hradisko: vlhká louka při pravém břehu potoka Okluka pod Skřivánkovem, asi 150 m S od obce.

Anthemis austriaca JACQ. — Lit.: 0. Malé Hradisko: travnatá část sjezdovky na Skřivánkově, asi 600 m SSV od obce.

Artemisia absinthium L. — Lit.: 0. Ojedinelý výskyt u obce Protivanov: rumištní skládka v lesku, asi 500 m SV od kostela.

Asperugo procumbens L. — Lit.: 0. Pořídka na jediné lokalitě u obce Malé Hradisko: lyžařská sjezdovka na Skřivánkově.

Bromus inermis LEYSSER Syn.: *Bromopsis inermis* (LEYSS.) HOLUB — Lit.: 0. Malé Hradisko: lem cesty z obce na Skřivánkov.

Bromus ramosus HUDS. Syn.: *Bromopsis ramosa* (HUDS.) HOLUB — Lit.: 0. Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce.

Callitriche palustris L. — Lit.: 0. Buková: lesní cesta v Hamerském lese, asi 1,3 km JZ od obce; Protivanov: rybník, asi 1,5 km JZ od obce.

Cardamine amara L. — U pramenů potůčku Z od vsi (ŘEHOŘEK 1972). Ve větším množství se vyskytuje na vlhkých lukách až mokřinách, místy u potoků. Skelná Huť: malá olšina ve smrkovém lese, asi 1 km SZ od silnice; Skelná Huť: podmáčená olšina, asi 700 m S od silnice; Skelná Huť: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Protivanov: rybník, asi 1,5 km IZ od obce; Protivanov: zbytek vlhké louky, asi 100 m za kostelem; Malé Hradisko: pramenisko, asi 200 S od kóty 608 m v Z části obce.

Cardamine impatiens L. — U Hradiska (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897).

Carex brizoides L. Syn.: *Vignea brizoides* (L.) REICHENB. — Protivanov: rašelinné louky u Skelné Hutě (ŘEHOŘEK 1972). Velmi hojně. Např. Protivanov: vlhká louka, asi 800 m SV od obce; Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od obce; Buková: křoviny, asi 1,5 km JZ od obce; Skelná Huť: rašelinná podhorská louka S od silnice; Skelná Huť: les, asi 700 m SV od silnice; Protivanov: louka, asi 1 km SSZ od obce.

Carex digitata L. — Hřeben mezi obcemi Hartmanice a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Protivanov: náves v SV části obce; Malé Hradisko: smrkový les, asi 400 m S od Z části obce.

Carex pilulifera L. — Lit.: 0. Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m od obce; Buková: paseka v Hamerském lese, asi 2 km JZ od obce; Protivanov: paseka v bukovém lese, asi 500 m SV od obce.

Carlina vulgaris L. — Lit.: 0. Ojedinele u obce Malé Hradisko: sjezdovka na Skřivánkově.

Carpinus betulus L. — Mezi obcemi Stínava a Skřivánkov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Nepříliš hojný v kulmové části vrchoviny, častěji jen asi do 500—550 m n. m. (ŘEHOŘEK 1972). Hojný v habrových hájích, roztroušeně v bikových bučinách a v mesofilních křovinách. Např.: Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce; Malé Hradisko: křovina a lemy a fragmenty habřin na Skřivánkově; Buková: habrový lesík, asi 1,3 km JJZ od obce; Malé Hradisko: habřina, asi 750 m S od Z části obce.

Chaerophyllum aromaticum L. — Mezi obcemi Malé Hradisko a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Jen ojedinele. Protivanov: náves v SV části obce.

Chamaecytisus supinus (L.) LINK — Lit.: 0. Buková: okraj smíšeného lesíka, asi 1,3 km J od obce; Protivanov: travnatý J svah, asi 700 m SV od S části obce; Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce; Protivanov: biková bučina, asi 500 m SV od obce.

Chenopodium album agg. — Studium tohoto *species aggregata* je na území Čech a Moravy v počátcích. Připojujeme proto kresby listů některých taxonů

a nejdůležitější poznámky k jejich determinaci. Barva listů je stanovena podle stupnice Pavlovského (in PACLT 1958): po zkratce PP následuje číslice udávající základní barvu; číslice za lomnou čarou udává stupeň základní barvy. V území se z tohoto *species aggregata* nejčastěji vyskytují: *C. album* L., *C. suecicum* J. MURR, *C. pedunculare* BERTOL., *C. ficifolium* SMITH. Všechny tyto druhy a jejich hybridy rostly v obci Vysočany na okraji hřiště a na skládce za hřištěm.

C. album L., Sp. Pl. ed. 1, 219, 1753 — Syn.: *C. eu-album* LUDWIG in ASCHERSON et GRAEBNER; *C. album* L. *C. spicatum* KOCH. Vyobrazení: DVOŘÁK 1984: 460, obr. 4. Lodyhy nevětvené, květenství hroznovitě latnatá, klubička nepřerušovaná. Barva listů: PP 3/7-8; ve stáří: PP 3/5-3.

C. pedunculare BERTOL., Fl. Ital. 3: 32, 1838 — Syn.: *C. viride* L., Sp. Pl. 1, 219, 1753 nom. confus. Vyobrazení: DVOŘÁK 1984 a: 458, 459, obr. 2, 3. Lodyhy od báze větvené, větve dorůstají do úrovně hlavního stonku, květenství vrcholičnatě latnatá, klubička sblížená v terminálních částech květenství. Barva listů: PP 4/7-6, rostliny trvale zelené. Z lokality v obci Vysočany byly u tohoto druhu spočítány chromozómy: $2n=54$.

C. suecicum J. MURR, Magy. Bot. Lap. 1: 341, 1902 — Lit.: UOTILA 1978 (v rozsahu autora jde o směs druhů a hybridů s tímto druhem). Obr. 2. Lodyhy zpravidla od poloviny délky větvené, květenství vrcholičnatě latnatá, úžlabní i terminální poměrně krátká, 3–5 cm dl., hrozny klubiček po celé délce podepřeny listy, klubička jen sblížená. Listy papírově tenké (!), stejné barvy jako *C. pedunculare* BERTOL., trvale zelené. Zjistíme-li červenání okraje listů, jde o křížence buď s *C. album* L. (velmi běžný kříženec) nebo i s *C. pedunculare* BERTOL.

C. album x *pedunculare* (= *C. x praeacutum* J. MURR, Deutsche Bot. Monatsschr. 19: 52, Tab. 2, Fig. 12, 1901) — Lit.: DVOŘÁK 1986. Spojuje znaky parentálních druhů, a to zvláště v morfologii listů a květenství: listy skoro celokrajné (shodně s *C. pedunculare* BERTOL.), oddáleně nepravidelně zoubkaté až zubaté (shodně s *C. album* L.); klubička v hroznech nepřerušovaná až sblížená. Rovněž barva listů je intermediární.

Z hybridního roje se vyštěpuje $\pm$ ustálená forma: má jednoduchý stonek s celokrajnými listy barvy PP 4/7–6, krátké úžlabní stonky ukončené vrcholičnatě latnatým květenstvím.

C. album x *suecicum* (= *C. x fursajewii* AELLEN et ILJIN in KOMAROV, Fl. SSSR 6: 68, 1936 ut *C. album* x *viride* sensu AELLEN) — Lit.: DVOŘÁK 1986. Obr. 3. Lodyhy nevětvené nebo od střední části větvené, listy tenké i poněkud tužší, na rostlinách se zralými semeny barvy PP 3–4/2–1, okraje listů karmínově až tmavě krvavě červené (PP 1/7–8).

C. album x *pedunculare* x *suecicum* (= *C. x praeacutum* x *suecicum* = *C. x bohemicum* DVOŘÁK Scr. Fac. Sci. Natur. Univ. Purkyn. Brun. — Biol. 16, 1986) — Lit.: DVOŘÁK 1986. Obr. 4. Lodyhy od báze větvené, větve však krátké. Čepele listů tuhé, v době zralosti semen stejně zbarvené jako u *C. x fursajewii* AELLEN et ILJIN in KOMAROV.

Z jiných druhů a hybridů uvádíme nejdůležitější:

C. album x *opulifolium* (= *C. x preissmannii* J. MURR, Deutsche Bot. Monatsschr. 19: 40, Tab. 1, Fig. 5a, a', 1901). — Lit.: DVOŘÁK 1984 b: 444, Fig. 2. Vysočany, okraj silnice u autobusové zastávky (f. *preissmannii*).

Chenopodium x *borbasii* J. MURR f. *berburgense* (J. MURR) DVOŘÁK, Scr. Fac. Sci. Natur. Univ. Purkyn. Brun. — Biol. 14: 447, 1984, Fig. 6. — Syn.: *C. berburgense* J. MURR, Deutsche Bot. Monatsschr. 19: 50, Tab. 1, Fig. 8, 1901 (ut *C. striatum* KRAŠAN x *opulifolium* SCHRADER). Velmi variabilní hybrid, při tom však dosti častý na skládkách, na místech po demolcích. Byl sbírán na dvou lokalitách: Buková, skládka na okraji kulturního smrkového lesa, asi 400 m Z od JZ části obce (obr. 5); Buková, náves v SZ části obce (obr. 6). Listy na bázi větví a prostřední lodyžní listy mají $\pm$ symetrickou čepel obkosodélníkovitého až

skoro úzce obkosodélníkovitého tvaru, 27–80 mm dr., 17–46 mm šir. (délka : šířka = 1.4–2.7), okraje bazálního výkrojků jsou rovné až poněkud konkávní, vrchol čepele tupě špičatý; v druhé třetině délky celé čepele je někdy po jedné straně, jindy po obou stranách větší zub. Na obr. 5 a 6 je tento zub označen písmenem d jen po jedné straně, i když je vyvinut i po druhé straně.

Cirsium oleraceum x *rivulare* (= *C. x erucagineum* DC. in LAM. et DC) — Lit.: O. Buková: vlhká louka Z od koupaliště, asi 200 m Z od obce; Protivanov: protivanovský přítok potoka Okluka, asi 800 m SV od obce.

Cirsium rivulare (JACQ.) ALL. — Mezi obcemi Stínava a Skřivánkov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ - NOVOTNÁ 1969). Kolem Protivanova a Bukové hojný [ŘEHOŘEK 1972]. Hojný na vlhkých a rašelinných lukách. Protivanov: protivanovský přítok potoka Okluka, asi 800 m SV od obce; Buková: zbytek vlhké svažové louky, asi 1,4 km JZ od obce; Protivanov: rybník u silnice z Protivanova do Skelné Huti asi 1,5 km JZ od obce; Skelná Huť: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Bousín: louka při okraji lesa Maršeny; Malé Hradisko: rybníček S od potoka Okluka asi 800 m SSV od obce.

Glinopodium vulgare L. — Lit.: O. Protivanov: rybník u silnice z Protivanova do Skelné Huti, asi 1,5 km JZ od obce; Buková: okraj smíšeného lesíka, Z od silnice z Protivanova do Bukové, asi 1,3 km J od obce.

Corydalis solida (L.) CLAIRV. Syn.: *Pistolochia solida* (L.) BENH. — Lit.: O. Roztroušeně na jediné lokalitě. Malé Hradisko: křovinaté lemy a fragmenty habřin na Skřivánkově.

Cruciata laevipes OPIZ — Na Okluce (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887–1897). Malé Hradisko: na Skřivánkově.

Digitalis grandiflora MILL. — Mezi obcemi Stínava a Skřivánkov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ - NOVOTNÁ 1969). Buková: okraj smíšeného lesíka, Z od silnice z Protivanova do Bukové, asi 1,3 km od obce; Malé Hradisko: mez, asi 250 m S od Z části obce; Malé Hradisko: kamenné násypy na okrajích políček, asi 100 m S od Z části obce; Malé Hradisko: habřina, asi 750 m S od Z části obce.

Dipsacus sylvestris HUDS. — Lit.: O. Malé Hradisko: náves v SV části obce.

Dryopteris carthusiana (VILL.) H. P. FUCHS (FORMÁNEK 1887–1897 ut.: *Aspidium spinulosum genuinum* RÖPER.) — Na stránkách u Okluky (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887–1897). Buková: fragment bukové bučiny u kóty Skalky (734 m), asi 3 km JZ od obce; Skelná Huť: malá olšina, asi 1 km SZ od silnice; Skelná Huť: les, asi 800 m SV od silnice; Skelná Huť: paseka, asi 1 km S od obce; Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce; Buková: paseka v lese Liščí kup, asi 2 km JZ od obce.

Epilobium ciliatum RAFIN. — Lit.: O. Protivanov: náves v SV části obce; Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce; Malé Hradisko: náves v SV části obce.

Epilobium collinum GMEL. — Protivanov (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897). Buková bývalý lom, asi 150 m J od obce; Protivanov: náves v SV části obce; Protivanov: paseka v bukovém lese, asi 500 m SV od obce; Malé Hradisko: skalnaté odkryvy na JV svahu na Skřivánkově.

Equisetum fluviatile L. em. EHRH. — Lit.: O. Skelná Huť: olšina asi 700 m S od silnice ve Skelné Huti; Skelná Huť: rašelinná podhorská louka S od silnice; Buková: vlhká louka Z od koupaliště asi 200 m Z od obce; Protivanov: vlhká louka, asi 500 m S od SV části obce; Protivanov vlhká louka, asi 1 km SV od obce, u bukovského přítoku potoka Okluka.

Equisetum palustre L. — U Protivanova (ŘEHOŘEK 1972). Buková: vlhká louka Z od koupaliště, asi 200 m Z od obce; Protivanov: protivanovský přítok potoka Okluka, asi 800 m SV od obce; Protivanov: vlhká louka u protivanovského přítoku potoka Okluka, asi 800 m SV od obce.

Eriophorum latifolium HOPPE — Protivanov: u Skelné Huti, u pramenů potůčku Z od vsi. Buková: u potůčku JZ od vsi (ŘEHOŘEK 1972).

Euphrasia nemorosa (PERS.) WALLR. — Lit.: O. Protivanov: suchá kulturní louka, asi 300 m SV od rybníka, 2 km JZ od obce; Buková: les, asi 500 m Z od SZ části obce; Buková: JZ travnatý svah lemující bývalý lom, asi 150 m J od obce.

Euphrasia stricta D. WOLFF ex J. F. LEHM. — Hojný v celém území (FORMÁNEK 1887—1897). Herbář: Hradisko na louce nad dědinou (Kavka 1956). Buková: JZ travnatý svah lemující bývalý lom, asi 150 m J od obce; Malé Hradisko: výslunná JZ svahová louka S od potoka Okluka, asi 700 m SSV od obce.

Fontinalis antipyretica HEDW. — Lit.: O. Malé Hradisko: pramenisko, asi 200 m S od kóty 608 m v Z části obce.

Fumaria rostellata KNAF — U Malého Hradiska blíž Prostějova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Protivanov: na polích Z od vsi (ŘEHOŘEK 1972). Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce.

Galeobdolon montanum EHREND. — Na Okluce (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Mezi obcemi Malé Hradisko a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Buková: habrový lesík, asi 1,3 km JJZ od obce; Malé Hradisko: smrkový les, asi 400 m S od Z části obce.

Helictotrichon pratense (L.) BESSER ex PILGER. Syn.: *Avenochloa pratensis* (L.) HOLUB. — Lit.: O. Malé Hradisko: výslunná JZ svahová louka S od potoka Okluka, asi 700 m SSV od kóty 608 m v Z části obce.

Helictotrichon pubescens (HUDS.) PILGER. Syn.: *Avenochloa pubescens* (HUDS.) HOLUB. — Lit.: O. Skelná Huť: rašelinná podhorská louka, asi 300 m SV od rybníka, 2 km JZ od obce; Protivanov: okraj fragmentu bíkové bučiny, asi 500 m S od obce; Malé Hradisko: mez, asi 250 m S od Z části obce; Malé Hradisko: skalnaté odkryvy na Skřivánkově.

Hesperis matronalis L. ssp. *matronalis* — Lit.: O. Ojedinělý výskyt, zplanělá. Protivanov: paseka v bukovém lese, asi 500 m SV od obce.

Hypericum hirsutum L. — Protivanov (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Herbář: Malé Hradisko: v lese pod starým Hradiskem (Kavka 1958).

Hypericum montanum L. — U Hradiska (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897). Buková: zbytek vlhké svahové louky, asi 1,4 km JZ od obce; Buková: kamenná zídka v J části obce.

Hypericum tetrapterum FR. — U Protivanova (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887 až 1897). Sám jsem ji zde nesbíral — rozumí tím u Protivanova (ŘEHOŘEK 1972). Herbář: Benešov, vrchoviště u dvora Pavlova (Kavka 1958).

Hypochoeris maculata L. — U Protivanova a Bukové poblíž Boskovic (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Sám jsem ji nikde v území nesbíral (ŘEHOŘEK 1972).

Inula conyza DZ. — Lit.: O. Ojediněle. Malé Hradisko: náves v SV části obce.

Juncus tenuis WILLD. — Lit.: O. Buková: paseka v Hamerském lese, asi 2 km JZ od obce; Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Protivanov: vlhká louka, asi 800 m SV od obce.

Larix decidua MILL. — Lit.: O. Na okrajích smrkových monokultur místy hojný. Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce; Buková: mez, asi 300 m Z od obce; Protivanov: smrkový les, asi 600 m SV od S části obce; Malé Hradisko: smrkový les, asi 400 m S od Z části obce.

Lathyrus sylvestris L. subsp. *sylvestris* — Lit.: O. Buková: křoviny na mezích J od lesa Liščí kup, asi 1,5 km JZ od obce; Buková: okraj habrového lesa, asi 1,3 km JJZ od obce.

Lembotropis nigricans (L.) GRISEB. — V Prostějovském kraji dosti rozšířený (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897). Roztroušeně. Bousín: louka při JZ okraji lesa Maršeny; Malé Hradisko: mez, asi 250 m S od Z části obce; Malé Hradisko: habřina, asi 750 m S od Z části obce.

Leonurus cardiaca L. — Lit.: O. Protivanov: rumištní skládka v lesíku, asi

500 m SV od kostela; Malé Hradisko: skládka asi 300 m Z od obce; Malé Hradisko: náves v SV části obce.

Malva moschata L. — Lit.: 0. Ojedinelý výskyt u obce Protivanov: rumištní skládka v lesíku, asi 500 m SV od kostela.

Malva sylvestris L. — Lit.: 0. Pořídku na jediné lokalitě. Protivanov: rumištní skládka v lesíku, asi 500 m SV od kostela.

Melampyrum pratense L. — Lit.: 0. Pořídku na jediné lokalitě. Protivanov: biková bučina, asi 500 m SV od obce.

Millium effusum L. — Lit.: 0. Protivanov: paseka v bukovém lese, asi 500 m SV od obce.

Molinia caerulea (L.) MOENCH — Protivanov: Nad Skelnou Hutí (ŘEHOŘEK 1972). Ojedinele u obce Protivanov: kraj lesa, asi 1,5 km Z od obce.

Myosotis nemorosa BESS. — Na vlhkých loukách u Protivanova, aj. dosti hojná ve var. *nemorosa* (ŘEHOŘEK 1972). Roztroušeně na jediné lokalitě. Skelná Huť: rašelinná podhorská louka S od silnice.

Onopordum acanthium L. — Lit.: 0. Ojedinele u obce Buková: smetiště v J části obce.

Petasites hybridus (L.) G. M. SCH. — Mezi obcemi Stínava a Skřivánkov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Malé Hradisko: vlhká louka při pravém břehu potoka Okluka pod Skřivánkovem.

Phalaris arundinacea L. — Buková: u potůčku Z od vsi a na louce u jeho pramene; Protivanov: u potůčku Z od vsi (ŘEHOŘEK 1972). Protivanov: rybník u silnice z Protivanova do Skelné Hutě, asi 1,5 km JZ od obce; Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Buková: bezejmenný přítok potoka Okluka, Z od silnice z Protivanova do Bukové; Protivanov: vlhká louka u protivanovského přítoku potoka Okluka, asi 200 m SV od obce; Malé Hradisko: rybník S od potoka Okluka, asi 800 m SSV od obce.

Poterium sanguisorba L. (syn.: *Sanguisorba minor* SCOP.). — Lit.: 0. Skelná Huť: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Buková: mez, asi 500 m Z od SZ části obce; Malé Hradisko: skalnaté odkryvy na JV svahu na Skřivánkově.

Pulmonaria obscura DUM. — Mezi obcemi Malé Hradisko a Protivanov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Pořídku. Malé Hradisko: křovinaté lemy a fragmenty habřin na Skřivánkově.

Quercus dalechampii x *petraea* (= *Q. x benkoei* MÁTYÁS) — Lit.: 0. Buková: křoviny na mezích J od lesa Liščí kup, asi 1,5 km JZ od obce.

Quercus petraea (MATTUSCH.) LIEBL. — Na kulmové parovině dnes jen místy vysazován do skupin v kulturních smrčínách (ŘEHOŘEK 1972). Roztroušeně v bučinách i smrkových monokulturách, v habrových hájích i mesofilních křovinách. Např. Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce; Malé Hradisko: Křovinaté lemy a fragmenty habřin na Skřivánkově; Buková: habrový lesík, asi 1,3 km JJZ od obce; Skelná Huť: smrkový les, asi 800 m SV od silnice.

Quercus robur L. — Místy vysazován (ŘEHOŘEK 1972). Velmi pořídku jako příměs výslunných hájů. Buková: habrový lesík, asi 1,3 km JJZ od obce; Malé Hradisko: habřina, asi 750 m S od Z části obce.

Ranunculus auricomus L. emend. W. KOCH — Lit.: 0. Protivanov: pořídku na zbytku vlhké louky, asi 100 m S za kostelem.

Rhinanthus alectorolophus (SCOP.) POLL. ssp. *buccalis* (WALLR.) SCHINZ et THELL. var. *arvensis* (SEMLER) U. SNEIDER (= *Alectorolophus arvensis* SEMLER) — U Protivanova (KÜHN sec. ŘEHOŘEK 1972).

Rubus caestus L. — Lit.: 0. Buková: mez, asi 500 m Z od SZ části obce; Buková: okraj pole Z od silnice z Protivanova do Bukové, asi 1,3 km J od obce; Buková: bývalý lom, asi 150 m J od obce.

Rubus gremlii FOCKE — Lit.: 0. Protivanov: okraj lesíka u silnice z Protivanova do Bukové, asi 1 km SZ od obce.

Rubus hirtus agg. (FORMÁNEK 1887—1897 ut: *Rubus hirtus* W. et K.) — Na

Drahanské vysočině: u Malého Hradiska na Kozích hřbetech, na Okluce (FORMÁNEK 1887—1897). Buková: fragment bikové bučiny u kóty Skalky (734 m); Buková: křoviny na mezích J od lesa Liščí kup, asi 1,5 km JZ od obce; Bousín: v J části obce, u příkopu při silnici do Drahan.

Rubus nessensis HALL. — Lit.: 0. Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce.

Rubus sulcatus VEST — Lit.: 0. Buková: mez, asi 500 m Z od SZ části obce.

Sambucus ebulus L. — Lit.: 0. Na místech výskytu vytváří husté porosty, zatlačující většinu původní vegetace. Protivanov: rumištní skládka v lesíku, asi 500 m SV od kostela; Malé Hradisko: travnatá část sjezdovky na V svahové na louce na Skřivánkově.

Sambucus nigra L. — Mezi obcemi Malé Hradisko a Protivanov; mezi obcemi Stínava a Skřivánkov (NEUHÄUSL et NEUHÄUSLOVÁ — NOVOTNÁ 1969). Hojný ve světlých lesích, v křovinách a na návesních zbořeništích. Např. Protivanov: biková bučina, asi 600 m SV od obce; Malé Hradisko: křovinaté lemy a fragmenty habřin na Skřivánkově; Buková: náves v SZ části obce.

Saponaria officinalis L. — Lit.: 0. Buková: smetiště v J části obce.

Sceptridium multifidum (S. G. GMEL.) TAGAWA. — U Protivanova (ŠMARDA 1952).

Sedum sexangulare L. — Lit.: 0. Malé Hradisko: výslunná JZ svahová louka S od potoka Okluka, asi 700 m SSV od obce; Malé Hradisko: kamenná zídka v JZ části obce; Malé Hradisko: skalnaté odkryvy na JV svahu na Skřivánkově.

Sherardia arvensis L. — Protivanov: pole Z od vsi (KÜHN sec ŘEHOŘEK 1972).

Silene nutans L. — Lit.: 0. Protivanov: travnatý J svah, asi 700 m SV od S části obce; Malé Hradisko: habřina, asi 450 m S od Z části obce.

Sisymbrium officinale (L.) SCOP. [Syn.: *Chamaeplum officinale* (L.) WALLR.] — Lit.: 0. Buková: náves v SZ části obce; Protivanov: náves v JZ části obce; Protivanov: náves v SV části obce; Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce; Malé Hradisko: náves v SV části obce.

Solanum dulcamara L. — Lit.: 0. Skelná Huť: malá olšina ve smrkovém lese, asi 1 km SZ od silnice; Skelná Huť: podmačená olšina, asi 700 m S od silnice.

Solidago virgaurea L. subsp. *virgaurea* — Lit.: 0. Buková: zbytek vlhčí louky, asi 1,4 km JZ od obce; Buková: okraj habrového lesa, asi 1,3 km JJZ od obce.

Sparganium erectum L. em. RCHB. — Mokřina u lesa, asi 1 km Z od Protivanova (KINCL 1975). Protivanov: rybník, asi 1,2 km JZ od obce; Buková: malý návesní rybník v JV části obce; Malé Hradisko: rybník S od potoka Okluka, asi 600 m SSV od obce.

Spergula arvensis L. ssp. *sativa* (BOENN.) ČELAK. — Lit.: 0. Protivanov: polní cesta S od silnice z Protivanova do Skelné Hutě, asi 1,3 km JZ od obce; Protivanov: okraj pole, asi 700 m JZ od obce; Buková: pole, asi 500 m od obce; Protivanov: skládka, asi 300 m Z od obce.

Spergularia rubra (L.) J. et C. PRESL. — Okraj ječmenného pole u lesa, asi 1 km J od obce Protivanov (KINCL 1975). Buková: paseka v Hamerském lese, asi 2 km JZ od obce; Buková: louka po melloraci, asi 1,2 km J od obce.

Sphagnum sp. — Lit.: 0. Pořídku. Skelná Huť: rašelinná podhorská louka, S od silnice; Buková: kulturní smrkový les, asi 700 m Z od SZ části obce.

Tanacetum vulgare L. — Protivanov: mez u silnice k Bukové (ŘEHOŘEK 1972). Hojný podél silnice a polních cest, na mezích a na kamenitých úklonech; roztroušeně na návších, rumišťích; též jako polní plevel. Např. Protivanov: travnatý J svah, asi 700 m SV od obce; Buková: náves v SZ části obce; Buková: bývalý lom, asi 150 m J od obce; Protivanov: okraj silnice z Protivanova do Skelné Hutě.

Thlaspi perfoliatum L. [Syn.: *Microthlaspi perfoliatum* (L.) F. K. MEYER] — Lit.: 0. Malé Hradisko: skládka, asi 300 m Z od obce; Malé Hradisko: lem cesty z obce na Skřivánkov.

Tragopogon orientalis L. — Lit.: O. Malé Hradisko: pořídka na návsi v SV části obce.

Tragopogon pratensis L. — Lit.: O. Protivanov: kulturní louka, asi 100 m SV do SV části obce; Protivanov: travnatý J svah, asi 700 m SV od obce.

Trifolium aureum POLLICH Syn.: *Chrysaspis aurea* POLLICH GREENE — Lit.: O. Pořídka u obce Protivanov: polní cesta podél bezejmenného přítoku potoka Okluka, asi 1,5 km SZ od obce.

Trifolium medium L. — Lit.: O. Protivanov: okraj smrkového lesa, asi 1,2 km SV od obce; Protivanov: malé bramborové pole, asi 50 m V od SV části Obce; Protivanov: vlhká louka u protivanovského přítoku potoka Okluka, asi 800 m SV od obce.

Turritis glabra L. Syn.: *Arabis glabra* (L.) BERNH. — Lit.: O. Malé Hradisko: skalnaté odkryvy na JV svahu na Skřivánkově, při horní stanici lyžařského vleku.

Verbascum austriacum SCHOTT ex ROEM. et SCHULT. Podél Okluky u Hradiska na Malachovci a na Oklukách (SPITZNER sec. FORMÁNEK 1887—1897).

Verbascum nigrum L. — Lit.: O. Buková: bývalý lom, asi 150 m J od obce; Malé Hradisko: lem cesty z obce na Skřivánkov.

Veronica scutellata L. — Lit.: O. Protivanov: rašelinná podhorská louka S od rybníka, asi 1,5 km JZ od obce; Protivanov: vlhká louka, asi 1 km SV od obce, u bukovského přítoku potoka Okluka.

Literatura

DOSTÁL J. (1982): Seznam cévnatých rostlin květeny československé. — 408 p., Praha.

DVOŘÁK F. (1984a): Annotated chromosome counts for *Chenopodium pedunculare* Bertol. — Scr. Fac. Sci. Natur. Univ. Purkyn. Brun.-Biol., Brno, 14: 455 až 462.

DVOŘÁK F. (1984b): Chromosome counts for some hybrids with *Chenopodium opulifolium* Schrader ex DC. in Lam. et DC. — Scr. Fac. Sci. Natur. Univ. Purkyn. Brun.-Biol., Brno, 1: 441—454.

DVOŘÁK F. (1986): Annotated chromosome counts for three hybrids of the genus *Chenopodium* L. — Scr. Fac. Sci. Natur. Univ. Purkyn. Brun.-Biol., Brno, 16: in print.

FORMÁNEK E. (1887—1897): Květena Moravy a rakouského Slezska. — 1: 1—239 (1887), 241—864 (1892), 2: I—X+865—1168 (1896), 1169—1474 (1897), Brno.

KINCL L. (1975): Floristické poměry vrcholové části Dražanské vrchoviny. — 207 p. + 9 map., ms. [Dipl. comment., depon. in: Knihovna kat. biol. rost. přírod. fak. UJEP Brno].

MIKYŠKA R. et al. (1968): Vegetace ČSSR A 2. Geobotanická mapa ČSSR, 1. České země. — 204 p. + 8 append., Praha.

NEUHÄUSL R. et NEUHÄUSLOVÁ-NOVOTNÁ Z. (1969): Floristický materiál ke květeně Moravy II., III. — Zpr. Čs. Bot. Společ., Praha, 4: 29—47, 86—105.

PACLT J. (1958): Farbenbestimmung in der Biologie. — 76 p., Jena.

PODPĚRA J. (1924): Květena Moravy ve vztazích systematických a geobotanických. Část soustavná, svazek I. — Pr. Morav. Přírod. Společ., Brno, vol. 1, fasc. 10, sign. F 10: 393—618.

PROCHÁZKA F., ČEŘOVSKÝ J. et HOLUB J. (1983): Chráněné a ohrožené druhy květeny ČSR. — 105 p., Praha.

ROTHMALER W. (1976): Exkursionsflora für die Gebiete der DDR und der BRD. Ed. 4. — 811 p., Berlin.

REHOREK V. (1972): Příspěvek ke květeně Dražanské vrchoviny II. — Preslia, Praha, 44: 67—87.

SMEJKAL M. (1980): Komentovaný katalog moravské flóry. — 301 p., Brno.

SUZA J. (1935—1936): Horské rostliny na Třebíčsku. — Sborn. Klubu Přírod. Brno 17 (1934): 47—64 (1935), 18 (1935): 19—46 (1936).

ŠMARDKA J. (1952): Květena Boskovicka. — 4 p., Boskovice.

ŠMARDKA J. (1963): Rozšíření xerothermních rostlin na Moravě a ve Slezsku. — ČSAV Geografický ústav v Brně. Zprávy o vědecké činnosti 1. — 170 p., cyklostyl [depon. in: Geografický ústav ČSAV Brno].

UOTILA P. (1978): Variation, distribution and taxonomy of *Chenopodium suecicum* and *C. album* in N. Europe. — Acta Bot. Fenn., Helsinki, 108: 1—35.

ZOUHAROVÁ D. (1984): Floristické poměry okolí Protivanova ve vrcholové části Dražanské vrchoviny. — 211 p., map. 4, 25 fig., ms. [Dipl. comment., depon. in: Knihovna kat. biol. rost. přírod. fak. UJEP Brno].

SUMMARY

The article gives the most important results of the investigation of flora of the area delimited in the following way: Morava: the road leading from the village Malé Hradisko to Protivanov and further to Skelná Huť; a connecting line across the elevation Skalky (734 m) to the road leading from the village Benešov to the village Buková, confluence of a nameless right-hand tributary and the brook Okluka; trough the valley of this brook as far as Skřivanov near the village Malé Hradisko. Two localities outside this area have been included in the investigation: the village Vysočany (study of the genus *Chenopodium* L.); north-western margin of the wood Maršeny near the village Bousín (locality of *Iris sibirica* L.). The area is very poor in surface water sources as well as in the supplies of underground water. It belongs to a moderately warm region with 616—711 mm. of annual precipitation; average annual temperature: 8.2°C. Woodrush beech forests have been preserved in the area, especially in the places of their supposed occurrence as well as in places originally covered with herb-rich beech forests. 676 species and subspecies of *Tracheophyta* have been esreported in the area. A special attention deserves a dry cultivated meadow near the village Protivanov where a very endangered species *Gentianella bohemica* SKALICKÝ occurs abundantly.

Legenda k obrázkům:

Obr. 1. Mapka k vrcholové části Dražanské vrchoviny.

Fig. 2. *Chenopodium suecicum* J. MURR: morfologie listů na bázi větví a prostředních lodyžních listů. Číslice = délka čepele: šířka čepele. Délka úsečky: 5 cm. Kreslíla I. Gottvaldová.

Chenopodium suecicum J. MURR: morphology of leaves at the base of the branches and of the middle cauline leaves. Numerals = length of the blade: width of the blade. Length of the line segment: 5 cm. Pictured by I. Gottvaldová.

Fig. 3. *Chenopodium album* x *suecicum*: morfologie listů na bázi větví a prostředních lodyžních listů. Číslice = délka čepele: šířka čepele. Délka úsečky: 5 cm. Kreslíla I. Gottvaldová.

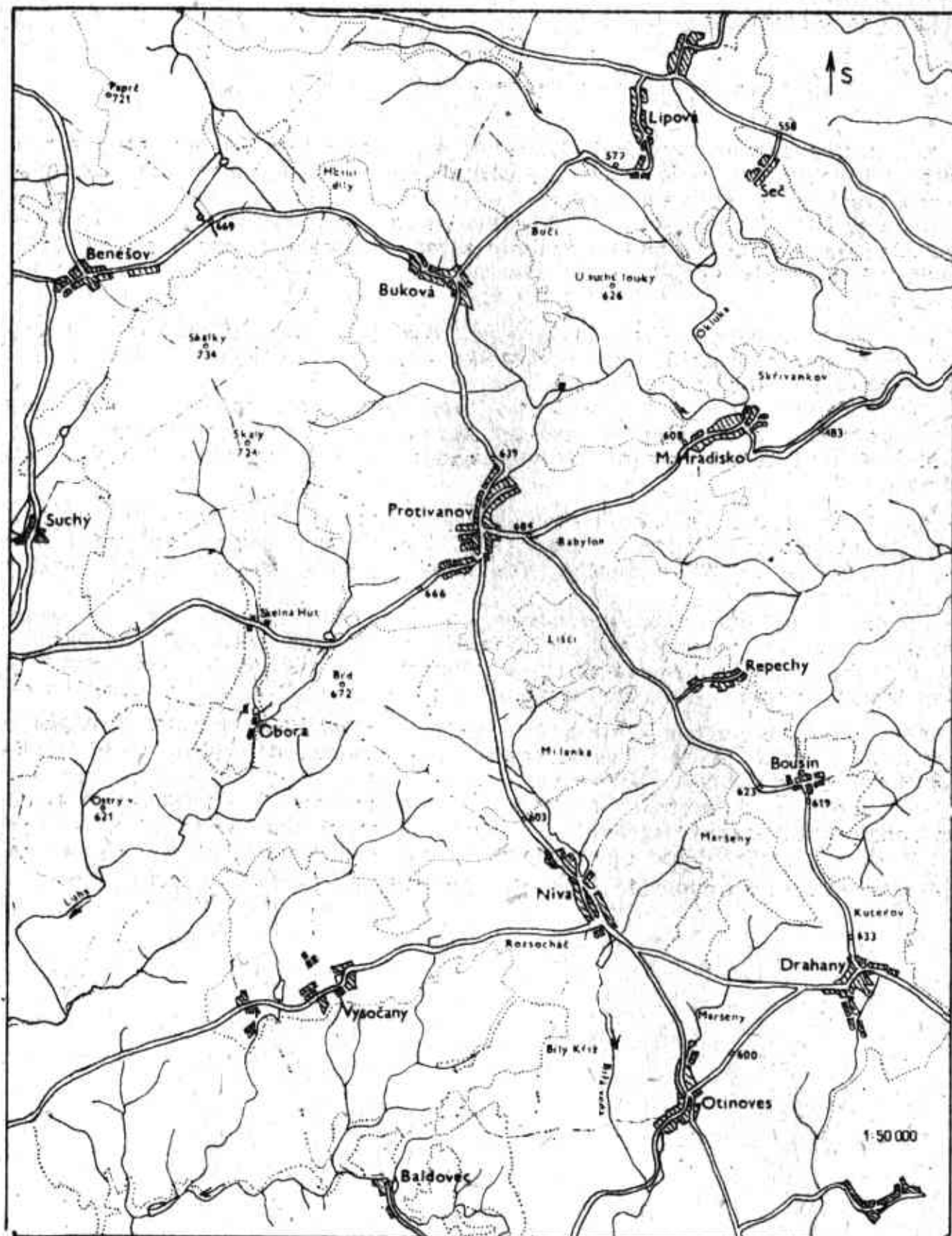
Chenopodium album x *suecicum*: morphology of leaves at the base of the branches and the middle cauline leaves. Numerals = length of the blade: width of the blade. Length of the line segment: 5 cm. Pictured by I. Gottvaldová.

Fig. 4. *Chenopodium album* x *pedunculare* x *suecicum*: morfologie listů na bázi větví a prostředních lodyžních listů (A—O); morfologie horních lodyžních listů (P—Z). Číslice = délka čepele: šířka čepele. Délka úsečky: 5 cm. Kreslíla I. Gottvaldová.

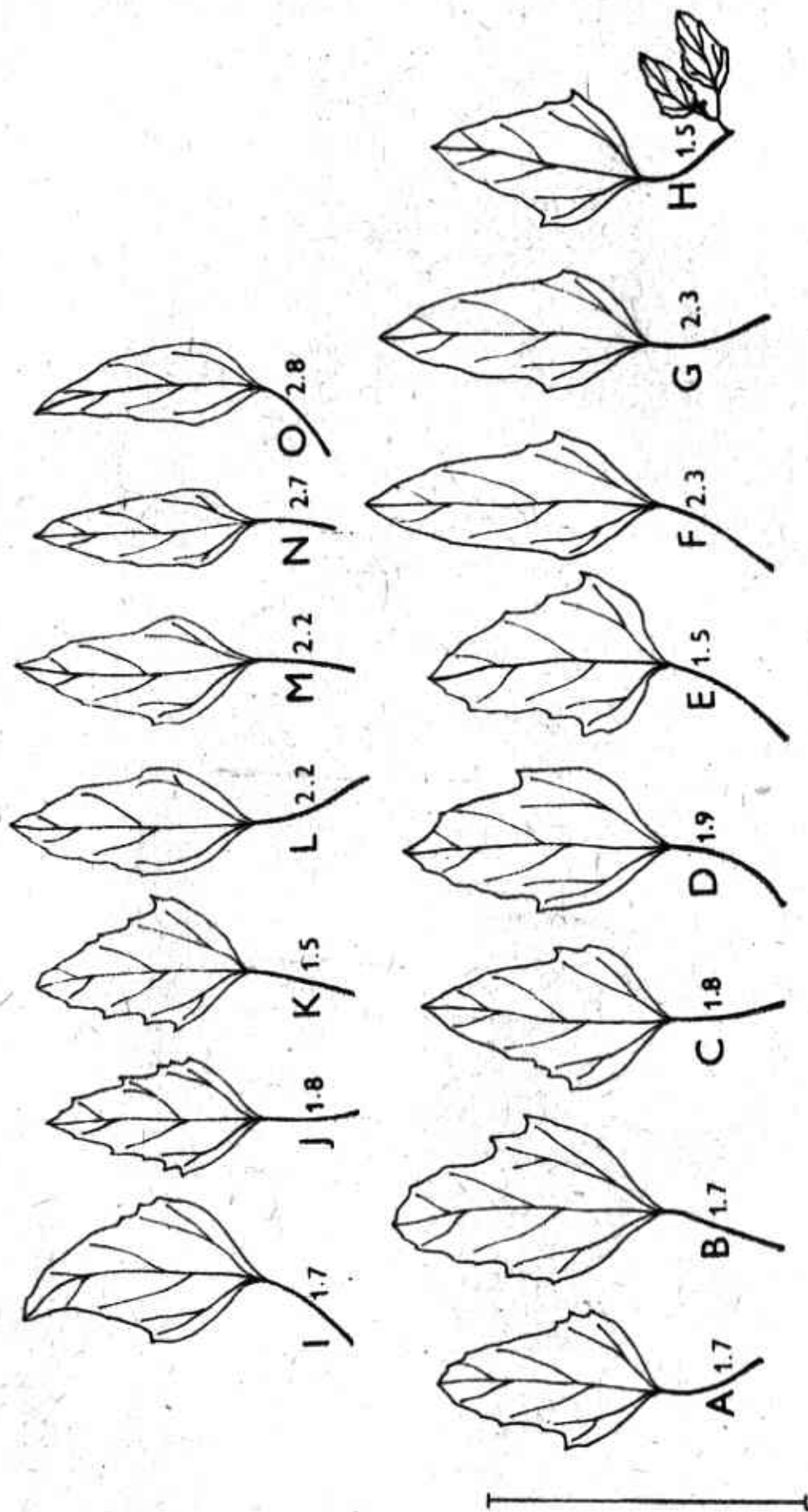
Chenopodium album x *pedunculare* x *suecicum*: morphology of leaves at the base of the branches and of the middle cauline leaves (A—O); the morphology of the upper cauline leaves (P—Z). Numerals: length of the blade: width of the blade. Length of the line segment: 5 cm. Pictured by I. Gottvaldová.

Fig. 5, 6. *Chenopodium* x *borbasii* J. MURR f. *berburgense* (J. MURR) DVORÁK: morfologie listů. Číslice = délka čepele: šířka čepele; d = dens (zub). Délka úsečky: 5 cm. Kreslíla I. Gottvaldová.

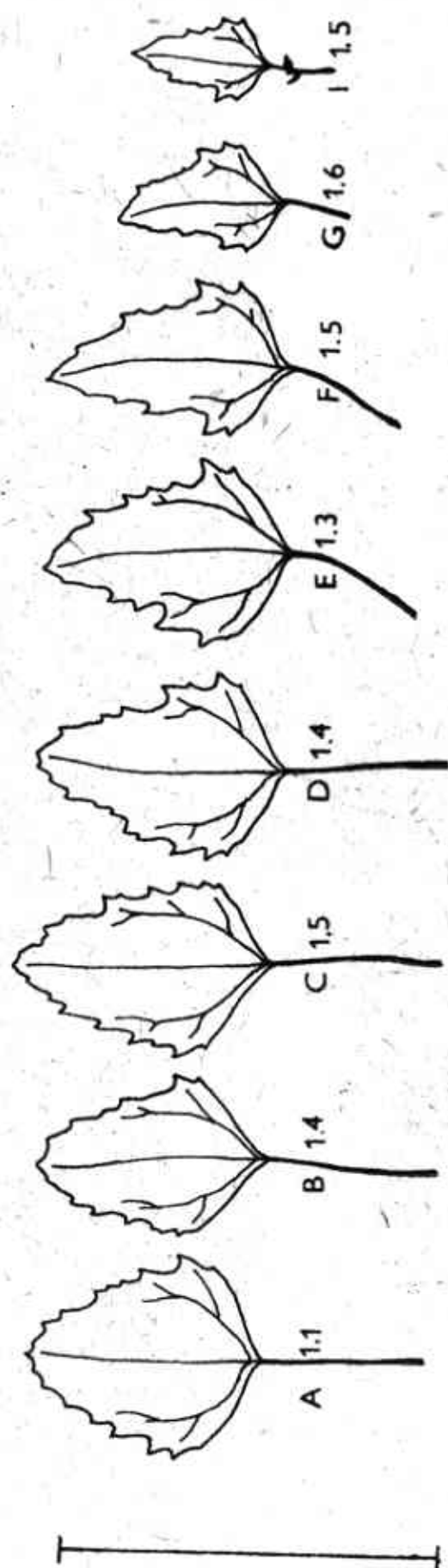
Chenopodium x *borbasii* J. MURR f. *berburgense* (J. MURR) DVORÁK: morphology of leaves. Numerals = length of the blade: width of the blade; d = dens. Length of the line segment: 5 cm. Pictured by I. Gottvaldová. (úsečka na obrázku odpovídá 5 cm skutečné velikosti; teale = 5 cm)

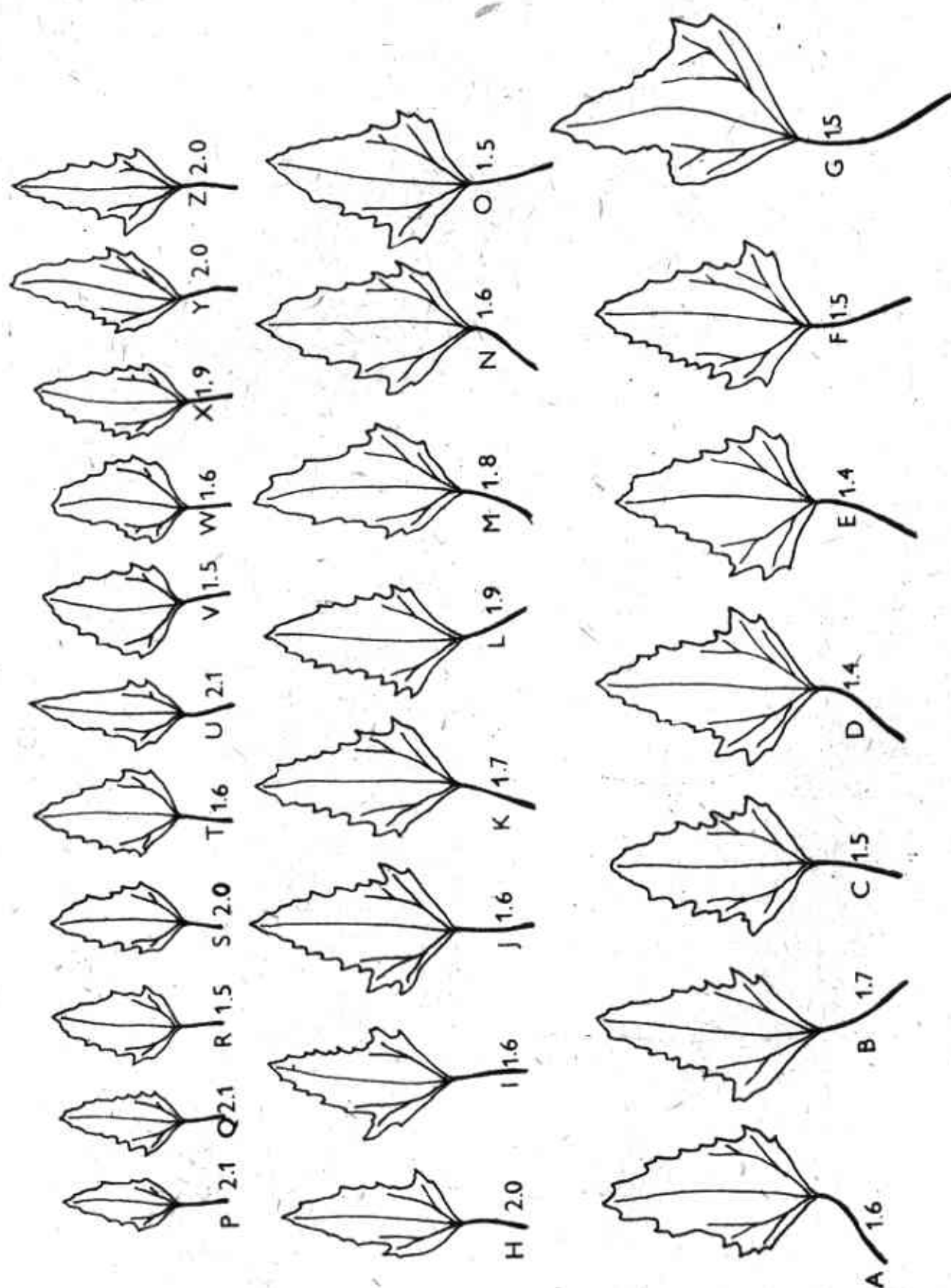
Obr. 1

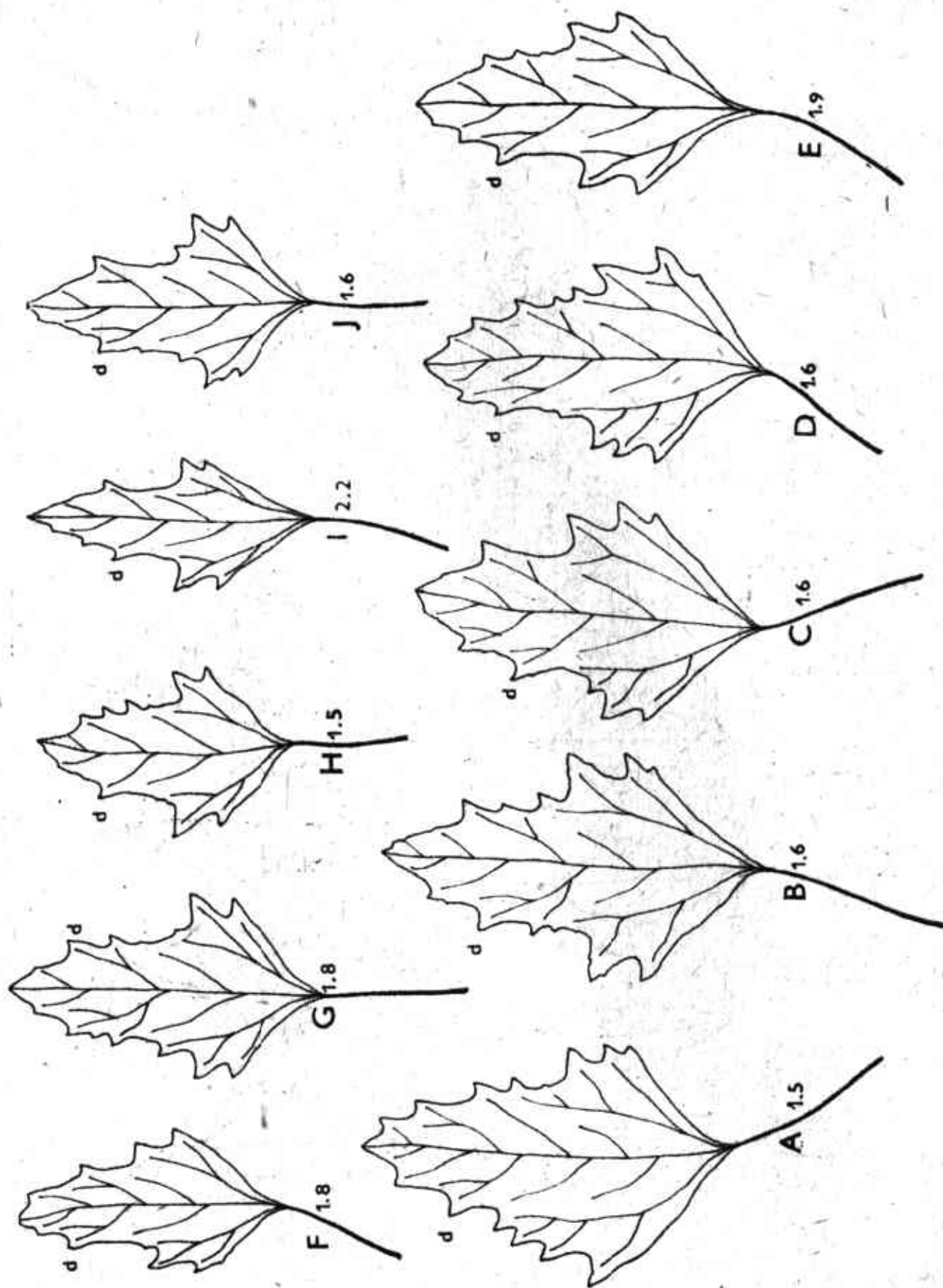
Obr. 2

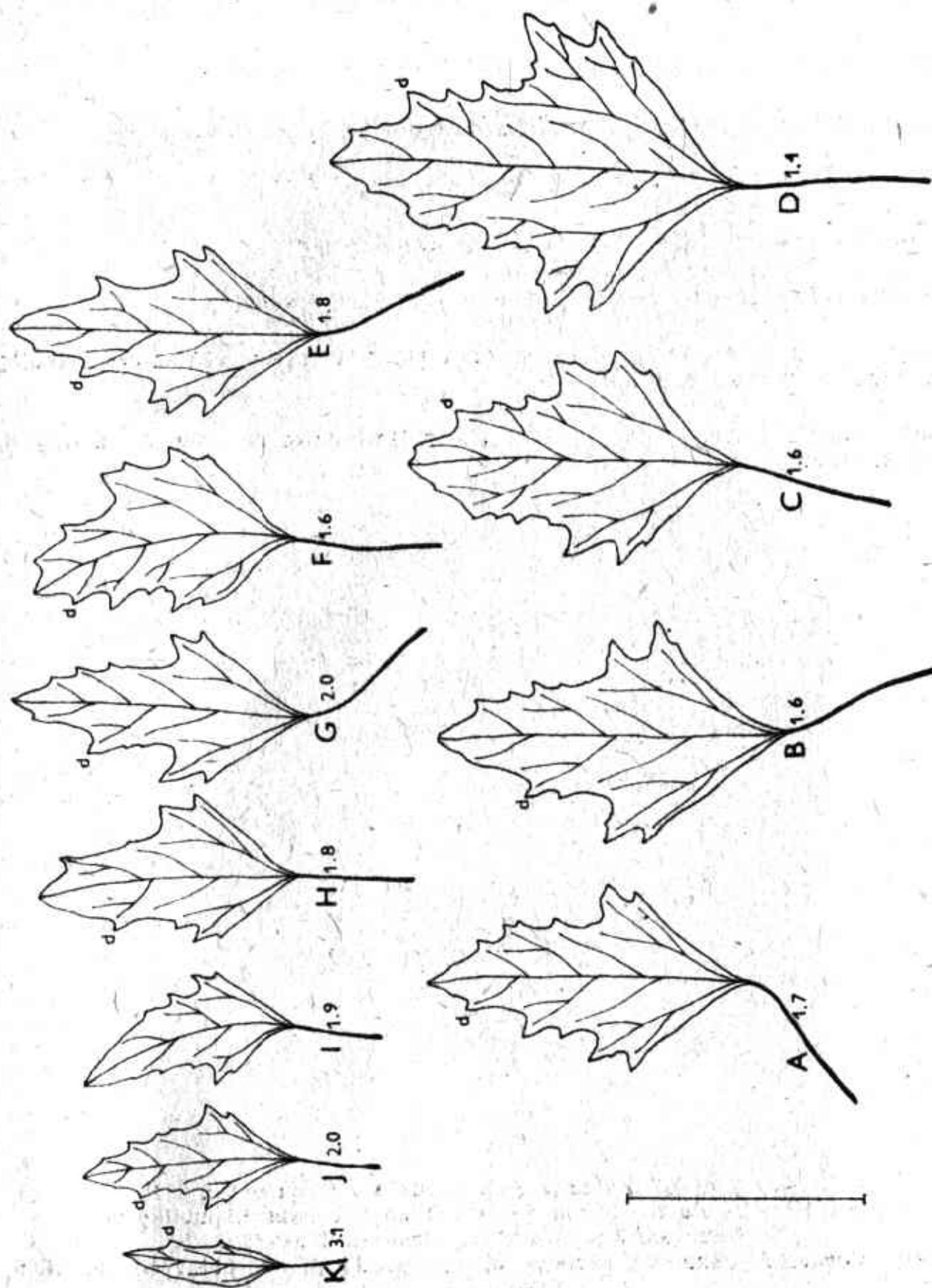
Obr. 3

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

Adresy autorů jednotlivých článků v tomto čísle Zpráv KVMO:

Hana Labská, Zoologická zahrada, 783 51 Olomouc—Kopeček

Ing. Jiří Zdařil, FLORA—Olomouc, Wolkerova 17, 772 00 Olomouc

Stanislav Hekel, Arboretum v Bílé Lhotě, 783 26 Bílá Lhota

RNDr. Bohumil Šula, K. Marxe 11, Olomouc 777 00

RNDr. Dagmar Zouharová, Podomí č. 22, okr. Vyškov

RNDr. František Dvořák, CSc., Katedra biologie rostlin Přírodověd. fakulty
UJEP Brno, Kotlářská 2, Brno

RNDr. Vlastimil Tlusták, Krajské vlastivědné muzeum, nám. Republiky 5,
771 73 Olomouc

Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci č. 233

Vydalo Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci, nám. Republiky 5/8.

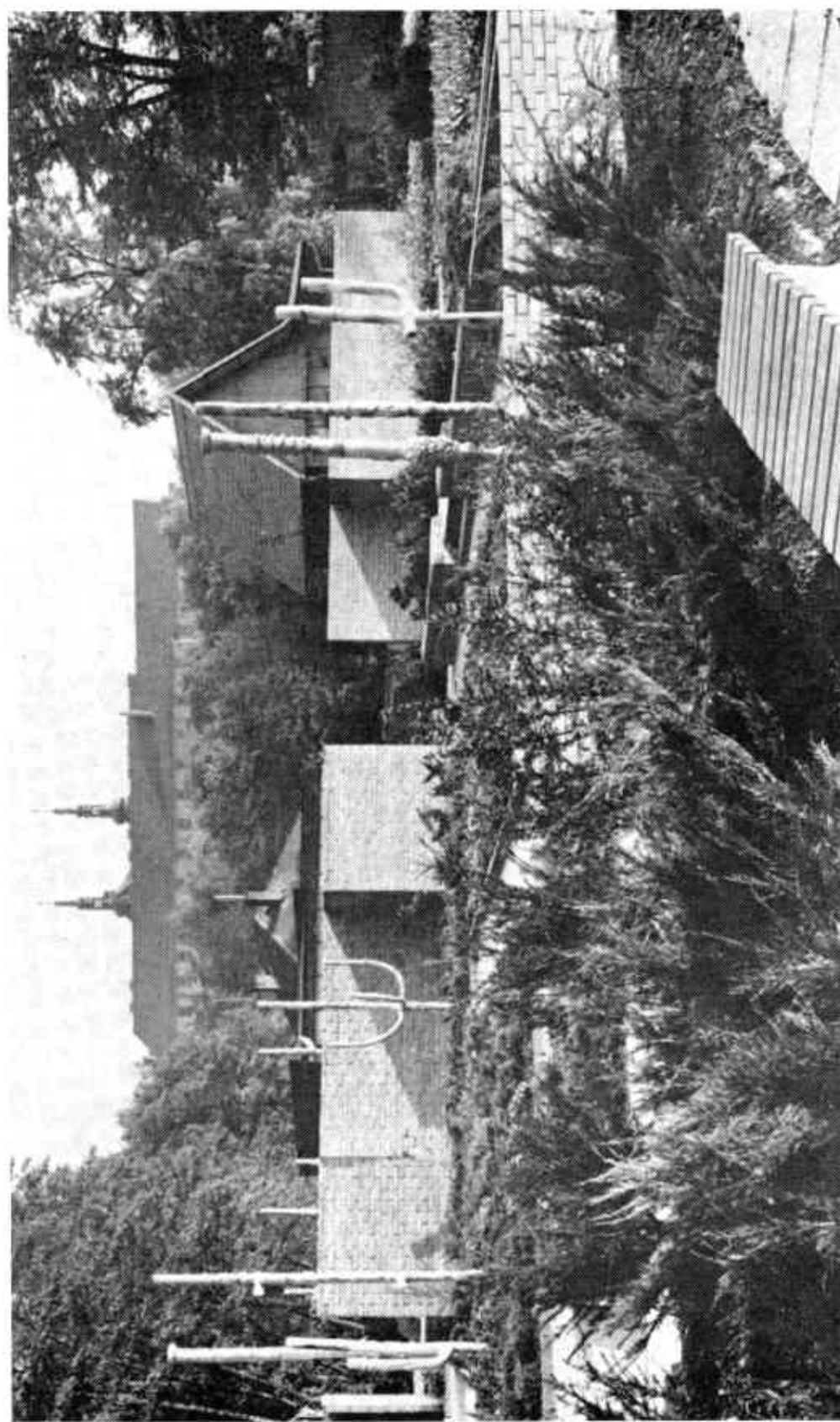
Odpovědný redaktor dr. Vlastimil Tlusták

**Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p. závod 11, tř. Lidových milicí 5,
Olomouc**

Rukopis odevzdán do tisku 17. září 1985

KVMO

Reg. zn. RM 134

Zahrada „Zeleň a dílo“ na Korunní pevnůstce v areálu Flory Olomouc

foto archív Flory Olomouc

Záběr z akce „Den ptactva“ v Arboretu v Bílé Lhotě

Obsah:

Úvodem	1
H. Labská — B. Šula, Zoologická zahrada v Olomouci	2
J. Zdařil, Areál výstaviště Flóry Olomouc	5
B. Šula — S. Hekele, Arboretum v Bílé Lhotě	7
D. Zouharová — F. Dvořák — V. Tlusták, Příspěvek ke květeně vrcholové části Dražanské vrchoviny	11